

HRVATSKE Novine

84

kultura-povijest-znanost-društvo

Broj 84 studeni 2021.

Registrirane u Registru medija
Registarski broj: NV000763

OSNIVAČ

Hrvatska nezavisna lista
IZDAVAČ

Hrvatska nezavisna lista
UREDNIK

Zlatko Ifković

LEKTOR

Ruža Alaga

UREDNIŠTVO

Ivan Stipić, Michael Ilić, Ivana Ergo, Mirko
Paulić

TISAK

Agencija –Centar usluga Subotica

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Snežana Buljovčić

Za sadržaj članaka odgovara autor.
Članak s osobnim stavom odražava
stajalište autora.

Svi autorski tekstovi podliježu Zakonu o
zaštiti autorskih prava Republike Srbije i
Međunarodnom zakonu o zaštiti autorskih
prava.

web: www.hnl.org.rs

mail: hrvatska.nezavisnalista@gmail.com
Ivana Sarića 85
Subotica

Broj računa i naziv banke:
325-9500700031188-42,

Impressum

Upiši se u poseban popis birača hrvatske nacionalne manjine u Srbiji

Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina iz 2009. otvorio je mogućnost upisa u posebne popise birača nacionalnih manjina u Srbiji. Upiši se u poseban popis birača hrvatske da nismo jedina nacionalna manjina koja će 2022. godine na izbora za nacionalna vijeća izlaziti elektorskim izborima. Sve ostale nacionalne manjine će imati neposredne izbore

Formular za upis možete preuzeti u privitku na portalu Hrvatske novine vijesti. Nakon što ga ispunite i vlastoručno potpišete, te priložite i presliku osobne iskaznice, možete ga poslati preporučenim pismom na adresu Hrvatskoga nacionalnog vijeća (Preradovićeveva 13, 24000 Subotica), koje će ga onda proslijediti mjesno

ovlaštenim općinskim i gradskim uredima. Nakon upisa u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine, ovlaštenu ured preporučenim pismom će poslati na Vašu kućnu adresu rješenje o upisu u posebni popis birača.

Upisati se možete u posebni popis birača hrvatske nacionalne i u svim lokalnim samoupravama, tj. u općinama i gradovima.

Upisom u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine stječe se pravo sudjelovanja na neposrednim izborima za HNV, ukoliko u ovaj popis do sljedećih izbora bude upisano više od 50% od ukupnoga broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine prema posljednjem popisu stanovništva, umanjenoj za 20%.

REPUBLIKA HRVATSKA

Državni ured za Hrvate Izvan Republike Hrvatske

Hrvatske novine broj 84 je sufinanciran iz proračuna Republike Hrvatske, Središnjeg ureda za Hrvate izvan Hrvatske „Stavovi iznijeti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodijelio sredstva.“

Uvodna riječ

UPIŠITE DJECU U NASTAVU NA HRVATSKOM JEZIKU

Vjerovatno će i četvrtu godinu za redom u nastavu na hrvatskom jeziku biti upisam manji broj učenika

Piše: Zlatko Ifković

Svi dobro znamo koliko je trebalo želje i upornosti učiteljicama prvih odjela na hrvatskom jeziku da bi se prošle zapreke naobrazbe na hrvatskom jeziku.

Tako je školske 2002/2003 došlo do otvaranja prvih odjela na hrvatskom jeziku. Te godine je upisano u prvi razred 56 učenika, u četiri osnovne škole: OŠ „Ivan Milutinović“ Subotica, OŠ „Matko Vuković“ Subotica, OŠ „Matija Gubec“ Tavanakut i OŠ „Vladimir Nazor“ Đurđin.

Poznato je da je Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji za djecu koji pohađaju na nastavu na hrvatskom jeziku obezbijedilo: kvalitetne udžbenike koje učenici dobijaju na dar, nezaboravna putovanja, osiguran prijevoz od kuće do škole, povlastice tijekom studija u Republici Hrvatskoj, ali broj upisanih učenika unazad zadnje tri godina ne dostiže broj kao školske 2002/2003, kada nisu bili obezbijedjeni uvjeti kao danas.

Tako je ove školske godine 2020/2021 u nastavu na hrvatskom jeziku u prvi razred upisano 27 učenika u tri osnovne škole: Ivan Milutinović (Subotica i Mala Bosna), Matko Vuković (Subotica) i Vladimir Nazor (Đurđin), što je manje u odnosu na školsku godinu 2019/2020 kada je upisan 31 učenik u nastavu na hrvatskom jeziku. Vjerovatno će i četvrtu godinu za redom u nastavu na hrvatskom jeziku biti upisam manji broj učenika.

Hrvatske novine nisu „višak“

Poznato je da tijekom zadnje tri godine vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji utječe da se za mjesečnik Hrvatske novine na natječajima iz proračuna Republike Srbije ne dodjele sredstva.

Unutar hrvatske zajednice potrebno je u cilju razvoja demokracije treba osnivati i poticati osnivanje medija. Ni jedan medij na hrvatskom jeziku ne može biti „višak“, pa tako ni Hrvatske novine.

Svatko ima pravo na svoj stav u svezi položaja Hrvata u Srbiji, obrazovanja na hrvatskom jeziku, aktivnostima hrvatskih stranaka, i nemamo pravo sprječavati onog pripadnika hrvatske zajednice koji ima drugačiji stav.

Hrvati u Srbiji i u novom sazivu Narodne skupštine Srbije bez svog zastupnika?

U novom sazivu srbijanskog parlamenta naći će se mnogi koji su navikli na skupštinske klupe, dobro poznate ličnosti koje su za vrijeme četvorogodišnje mandata vrijeme provodili pisajući poruke mobitelom. Žigmanov je bio zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije od 2016.-2020, te je ukupno pet puta uzimao riječ za četiri godine.

Za vrijeme svog prvog mandata nije

podnio zahtjev u Skupštini Srbije za izborni model kojim bi se formirala posebna izborna jedinica za Hrvate u Republici Srbiji kako bi na taj način stvarno, pravedno i punopravno Hrvati sudjelovali u donošenju političkih odluka.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV) će poslije stanke od dvije godine imati svog zastupnika u republičkom parlamentu. Poslije glasova koje nije dobio od većine Hrvata u Srbiji, kao prvi na izbornoj listi Zajedno za Vojvodinu-Voždani Tomislav Žigmanov je izabran za zastupnika u Narodnu skupštinu Republike Srbije.

Većina pripadnika hrvatske zajednice iz Srbije nije glasovalo za Žigmanova

Priopćenje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV): „Gdje ima Hrvata u većem broju, gdje smo bili u prilici voditi kampanju i gdje je bilo značajnije podrške iz vlastitih redova, DSHV je osvojio bolje rezultate u odnosu na prošle izbore!

Primjerice, u svim selima i salašima u okolici Subotice u kojima u značajnom omjeru žive Hrvati, naša lista je bila druga po broju glasova. U Maloj Bosni osvojili smo 20,4 %, u Đurđinu 19,9 %, u Tavanakutu s Mirgešom 18,6 %, a u Žedniku 16,2 % glasova. Na području cijeloga Grada Subotice, koalicija u kojoj je DSHV dobila je povjerenje 3032 glasača. U odnosu na izbore 2020. godine, kada smo nastupali u drugoj koaliciji, to je gotovo 1000 ili 46,8 % više glasova.

U gradu Somboru naša koalicija osvojila je gotovo 1200 glasova. Od naselja i dijelova grada s hrvatskom većinom ili velikim udjelom, na drugom smo mjestu među parlamentarnim listama u Monoštoru (15 % glasova), Nenadiću (14 %) i Beregu (11 %), dok smo treći na Bezdanskom putu s pripadajućim salašima, kao i Gradini.

U općini Bač naša koalicija osvojila je 497 glasova, što je 6,8 % od ukupnog broja važećih glasova. U Plavni smo drugi po broju glasova, u Bođanima, Vajskoj i Selenči treći, a u Baču četvrti. Naše tradicionalno uporište je i Sonta, u općini Apatin, gdje smo bili na drugom mjestu i osvojili 13,8 % glasova. U svojoj povijesti DSHV je u svim navedenim mjestima izlazeći samostalno na izbore osvajao veći broj glasova, sve do izbora Žigmanova za predsjednika Stranke.“

Netreba trošiti riječi o broju osvojenih glasova na izborima za zastupnika u Skupštini Srbije. Zna se da je DSHV do izbora Žigmanova za predsjednika stranke samostalno nastupajući na izborima dobio veći broj glasova u svim navedenim mjestima, a i u mjestima koja sada nisu navedena.

Nisu bili poželjni koalicijski partner

Činjenica da nisu bili poželjni koalicijski partner, te da ih nijedna srbijanska stranka nije htjela biti sa njima u koaliciji iz razloga što imaju malu ili nikakvu potporu u biračkom tijelu.

Nadamo se da će šutnja Žigmanova u srbijanskom parlamentu prestati i da će vrlo odlučno zastupati interese hrvatske zajednice, da će napustiti koaliciju sa Ligom socijaldemokrata Vojvodine (LSV) i Vojvodanskom partijom (VP) i da će samostalno djelovati u Skupštini Srbije.

Djela ljubavi i milosrđa

U zajednici koja je većinski u zagrljaju kršćanstva, ne bi smjelo biti upitno baš ništa što određuje ljubav prema čovjeku, prema bližnjem, ne bi smjelo biti netolerancije i nesnošljivost prema pripadniku svoje zajednice. Ne rješavati svoje osobne probleme, već se bavite tuđim. Nekima je namjerno širenje štetnih glasina o članu hrvatske zajednice lijek za dušu, postižu zadovoljstvo samo da bi drugog predstavili manje vrijednim, umjesto da djelom budu uz njega, da ne zlorabe moć.

Korizma je vrijeme, molitve, pokore, posta, odricanja, djela ljubavi i milosrđa. Korizma nije jedno tužno vrijeme posta i pokore. Korizma je vrijeme pripreme za osobne promjene. Ne treba ni spomenuti da bismo se također trebali ostaviti svih navika koje su grješne i nemoralne – ali ovo obično ne pripada onim stvarima kojih se odričemo za vrijeme korizmenoga posta.

No, najbitnije je zapostiti od bilo kakvog grijeha, jer „Ne onečišćuje nas ono što ulazi na usta, nego ono što izlazi“.

Koliko često smo oholi, lažljivi, zlonamjerni, pohlepni, skloni raznoraznim porocima, svojim ponašanjem pokažemo iste osobine kao i oni nad čijim se činovima zgražamo?

Ako pomazemo i dajemo onima kojima je pomoć potrebna, ako pružamo ruku prijateljstva, ne očekujući ništa zauzvrat, mi smo „veliki“ ljudi. Ako ne ponižavamo druge, ako živimo mirne i čiste savjesti, mi smo „veliki“ ljudi. Ako znamo tko smo i koliko vrijedimo, i živimo u miru sa svijetom oko sebe, mi smo „veliki“ ljudi.

*Želimo Vam sretan i blagoslovljen Uskrs
Žele vam: Uredništvo mjesečnika
Hrvatske novine,
Uredništvo mrežne stanice
Hrvatske novine vijesti,
Udruga Hrvatska nezavisna lista
Zlatko Ifković*

Grupa slobodoumnih Hrvata u Srbiji

MISLIMO, MOŽEMO I MORAMO DRUGAČIJE

Ne slažemo se sa predstavljanjem nas Hrvata i Hrvatice pod krinkom liste „Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani“ gdje se na svim javnim skupovima i konvencijama ništa ili gotovo ništa ne priča o Hrvatima, gdje je skriveno hrvatsko ime, obilježja i sve što asocira na nas i to u ovoj godini popisa stanovništva

Grupa slobodoumnih Hrvata u Srbiji je 31. ožujka Media Press Centar Grada Subotice održala konferenciju za javnost i medije:

„Pred vama stoje slobodoumni i lojalni građani i građanke R. Srbije koji se po nacionalnosti osjećaju i deklariraju kao Hrvati i Hrvatice. Tko smo mi izbliza i tko su oni koji su uz nas a nisu trenutno ovdje? Mi smo: počasnici građani Grada Subotice, profesori, nastavnici, pedagozi, kulturni djelatnici, muzičari i umjetnici, poljoprivrednici i gospodarstvenici, studenti i mladež, umirovljenici, predstavnici udruga koje djeluju na području naše zemlje i ponosno nose ime, običaje, govor i folklor naše hrvatske zajednice, mi smo vjernici, mi smo takozvani „obični ljudi“ koje povezuje zajednički sustav vrijednosti.

Danas smo ovdje pred vama jer želimo da poručimo javnosti da se ne slažemo i da se distanciramo od politike KONFRONTACIJE I MANIPULACIJE, a koja se predstavlja kao politika hrvatske nacionalne zajednice u R. Srbiji. Pred vama dakle stojimo svi mi i naglas kažemo: DOSTA!

Dosta nam je manipulacija i obmana

Dosta nam je manipulacija i obmana koje su inficirale cjelokupnu našu hrvatsku zajednicu, koje stvaraju razdor i podjele. Gostovanja na medijima oslikavaju potpuno drugačiju i neistinitu stvarnost o tome kako mi ovdje živimo. O zajednici se stvara iluzija idile i jedinstva, a realnost je apatija, pasivizacija i široko nezadovoljstvo. Nitko nema pravo zloupotrebljavati i stavljati vlastiti interes iznad interesa zajednice. Ne slažemo se sa predstavljanjem nas Hrvata i Hrvatice pod krinkom liste „Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani“ gdje se na svim javnim skupovima i konvencijama ništa ili gotovo ništa ne priča o Hrvatima, gdje je skriveno hrvatsko ime, obilježja i sve što asocira na nas i to u ovoj godini popisa stanovništva. Zašto ovakva krajnje sumnjiva, i netransparentna predizborna koalicija? Još uvijek nije objavljen niti prikazan koalicijski ugovor. Tko se ustvari zastupa sa mantram Vojvođani, sa izbornom listom na kojoj su naši ljudi prevedeni u Rusine? Zar se Hrvati i Hrvatice nastoje protivustavno asimilirati u Vojvođane? Osuđujemo i distanciramo se od izjava o separatizmu i kvazi državi Vojvodini koja treba ući u EU i NATO a sve pod izlikom predstavljanja hrvatskog puka u Srbiji. To je direktni udar na ustavni poredak R. Srbije – Vojvodina kao država i Vojvođani

kao narodnost. To je meta na čelu svakom pripadniku naše zajednice. Dosta nam je zataškavanja našeg hrvatskog identiteta tobožnjim progonima i pogibljima na svakom čošku našeg i drugih gradova u Srbiji a zarad stvaranja okruženja straha od kojeg hrvatska zajednica svakodnevno trpi ogromnu štetu dok samo pojedinci profitiraju.

Dosta nam je podjela i svađa sa našim sugrađanima, sa većinskim narodom naše zemlje, sa rukovodstvom i diplomats-

kim izaslanstvom R. Srbije i R. Hrvatske. Dosta nam je netransparentne raspodjele i trošenja državnog novca i sredstava dobivenih putem natječaja i potpore R. Srbije i R. Hrvatske. Ne želimo dozvoliti izoliranost i diskreditaciju pojedinaca i udruga koje su se drznule imati drugačiji stav i promišljanje. U zajednici kakvu mi vidimo ima mjesta za sve nas. Ima mjesta i za one Hrvatice i Hrvate koji se do sada uopće nisu ni dotakli zajednice zbog isključivosti i nazadno-destruktivne politike. U zajednici kakvu mi vidimo važni su svi! Sve što ovdje iznosimo plod je naše zabrinutosti i razočaranja. Politika konfrontacije je za posljedicu donijela to da je hrvatska zajednica u R. Srbiji stigmatizirana kao najomraženija i kao izvor problema a nikako rješenja. Hrvati i Hrvatice u R. Srbiji nikada nisu bili slabiji i otuđeniji nego što su to sada zaslužno takvom djelovanju neodgovornih pojedinaca. Dakako, položaj naše zajednice nije idealan, ali umjesto da napredujemo na svim razinama u društvu i državi u kojoj živimo i jesmo, po modelu drugih nacionalnih manjina i zajednica, mi propadamo naočigled što je također rezultat politike konfrontacije. Pitamo se zašto je odbijena suradnja i dijalog sa vlastima R. Srbije koji je bio ponudjen bez prijetnji i unaprijed zacrtanih pregovaračkih pozicija? Zašto i kako očekivati pomoć pri rješavanju bilo kakvih pitanja ako smo neprestano u opreci i sukobu sa onima od kojih zahtjevate rješenje?

Treba da budemo spona između dvije države

Manipulacijama i konfrontiranjem naša zajednica se percipira kao nepouzdan partner umjesto da budemo spona između dvije države i ponudimo svoje zalaganje i posrijedovanje za rješenje otvorenih pitanja iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Znamo svi da je bilo prilika za to. Umjesto toga, u ime hrvatske zajednice primetno su se podivali svi napori i otvoreno napadali ljudi koji imaju misiju i poslanje zbliziti dva naroda sa iskrenom željom za stvaranjem osnovnih pretpostavki za obostrani napredak kako manjina u dvema državama tako i samih državnih odnosa? Mi, slobodoumni građani – Hrvatice i Hrvati, mi glasači, mi žitelji R. Srbije sa željom ostvarivanja svih prava i obveza koje imamo kao nacionalna manjina odnosno zajednica, distanciramo se javno od navedenih politika i dijela i pozivamo Premijera

R. Hrvatske - g. Andreja Plenkovića, Predsjednika R. Srbije - g. Aleksandra Vučića i R. Hrvatske g. Zorana Milanovića da nas žurno prime i saslušaju, te sukladno svojim ovlaštenjima reagiraju i na taj način stave jasno do znanja svoj javnosti da nisu spremni nasjesti na lik i djelo g. Tomislava Žigmanova kojeg smatramo najodgovornijim za sve prethodno navedeno.

Osnovna ideja i zadaća koju zacrtavamo jeste stvoriti slobodnu i jaku zajednicu u kojoj će pri donošenju odluka participirati svi koji to žele a ne samo odabrani preko čelnog pojedinca. Stvoriti zajednicu koja će biti integrativni i sastavni dio društva u cjelini i koja će privlačiti sve pripadnike hrvatske manjine koji će se u njoj osjećati sigurno i ispunjeno a ne ugroženo i nepoželjno.

Želimo zajednicu koja gradi mostove budućnosti u odnosima R. Srbije i R. Hrvatske, u odnosima dva naroda, u odnosima svih sugrađana i ljudi koji žive oko nas. Zajednicu transparentnosti, dijaloga, dostupnosti za sve, proaktivnu zajednicu ugleda i prepoznatljivosti, inkluzivnosti, uključivosti a ne isključivosti, zajednicu napretka koji nije moguć bez involviranja svakog pojedinca sa svojim osobnim talentima, sposobnostima i mogućnostima. Mi, ovdje prisutni, i drugi koji dijele sa nama ova i ovakva razmišljanja pozivamo sve da se pridruže i uključe u miran proces detronizacije hrvatske zajednice jer kao pojedinci i kao zajednica MISLIMO, MOŽEMO I MORAMO DRUGAČIJE”

DSHV ZADOVOLJAN BROJEM OSVOJENIH GLASOVA MEĐU VOJVOĐANSKIM HRVATIMA

Postignut je osnovni cilj, a to je da smo vratili predstavnika vojvođanskih Hrvata u srbijanski parlament

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini iskazuje veliko zadovoljstvo ostvarenim rezultatima na proteklim parlamentarnim izborima koalicije „Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani“, čijim smo bili članom. Postignut je osnovni cilj, a to je da smo vratili predstavnika vojvođanskih Hrvata u srbijanski parlament.

Zadovoljstvo DSHV-a je veće kada imamo u vidu dobiveno povjerenje građana u mjestima u kojima u značajnom udjelu žive Hrvati. Naime, oni pokazuju da su Hrvati i njihovi sumještani u velikoj mjeri dali povjerenje našoj listi i kandidatima na njoj. Gdje ima Hrvata u većem broju, gdje smo bili u prilici voditi kampanju i gdje je bilo značajnije podrške iz vlastitih redova, DSHV je osvojio bolje rezultate u odnosu na prošle izbore!

Primjerice, u svim selima i salašima u okolici Subotice u kojima u značajnom omjeru žive Hrvati, naša lista je bila druga po broju glasova. U Maloj Bosni osvojili smo 20,4 %, u Đurđinu 19,9 %, u Tavankutu s Mirgešom 18,6 %, a u Žedniku 16,2 % glasova. Na području cijeloga Grada Subotice, koalicija u kojoj je DSHV dobila je povjerenje 3032 glasača. U odnosu na

izbore 2020. godine, kada smo nastupali u drugoj koaliciji, to je gotovo 1000 ili 46,8 % više glasova.

U gradu Somboru naša koalicija osvojila je gotovo 1200 glasova. Od naselja i dijelova grada s hrvatskom većinom ili velikim udjelom, na drugom smo mjestu među parlamentarnim listama u Monoštoru (15 % glasova), Nenadiću (14 %) i Beregu (11 %), dok smo treći na Bezdanском putu s pripadajućim salašima, kao i Gradini.

U općini Bač naša koalicija osvojila je 497 glasova, što je 6,8 % od ukupnog broja važećih glasova. U Plavni smo drugi po broju glasova, u Bođanima, Vajskoj i Selenči treći, a u Baču četvrti. Naše tradicionalno uporište je i Sonta, u općini Apatin, gdje smo bili na drugom mjestu i osvojili 13,8 % glasova.

Spomenuti rezultat smatramo uspjehom jer su ostvareni bez ikakvih ucjena i prijetnji, bez primoravanja zaposlenih u javnom sektoru, bez kupovine glasova, bez podrške medija, bez lakih obećanja... Hrvati su ostali uz nas i kada smo izašli na izbore u posve neravnopravnim uvjetima i kada smo bili stigmatizirani! I to nam je u DSHV-u dovoljno!

Stoga veliku zahvalu upućujemo svim Hrvatima i Hrvatima koji su i ovoga puta

prepoznali u DSHV-u onu političku snagu hrvatske zajednice u Republici Srbiji kojoj vrijedi dati povjerenje na izborima. Njih je ovoga puta bilo znatno više, unatoč brojnim opstruiranjima kako iz vlastitih redova tako i prijetnji koje su dolazile izvan struktura hrvatske zajednice.

Tomislav Žigmanov, predsjednik

OTVORENO PISMO POVODOM IZBORA ŽIGMANOVA

Tomislav Žigmanov je već ranije bio „zastupnik Hrvata“ u srbijanskom parlamentu, tamo nije govorio niti o jednom našem problemu

Molim da gospoda Andrej Plenković, Gordan Grlić Radman i Zvonko Milas Hrvatima i Hrvatima u Republici Srbiji javno kažu samo jedan argumentirani razlog zašto je za njih dobro da ih u Narodnoj skupštini Republike Srbije zastupa najveći manipulant među bunjevačkim Hrvatima Tomislav Žigmanov, koji je u tu poziciju došao prevarom preko nepostojeće manjinske koalicije Hrvata i Rusina u Srbiji, a čiju predizbornu kampanju je vodila Liga socijaldemokrata Vojvodine!

Tomislav Žigmanov je već ranije bio „zastupnik Hrvata“ u srbijanskom parlamentu, tamo nije govorio niti o jednom našem problemu i za petnaestak godina svog „rada“ na polju politike i kulture je potpuno upropastio stranku DSHV i hrvatske kulturne udruge u Srbiji (osim privilegiranih).

Život ovdašnjih Hrvata je u drugama, a od 43 registrirane hrvatske udruge u Srbiji u predizbornoj kampanji Tomislava Žigmanova je zvanično podržalo samo osam (preko svojih privilegiranih predsjednika) iz pet mjesta u Srbiji (Subotica, Tavankut, Đurđin, Vajska i Monoštor) i za

njegovu „koaliciju“ su glasovali samo oni koji se ne osjećaju Hrvatima!

Da Tomislav Žigmanov ima povjerenje ovdašnjih Hrvata dobio bi 10.000 glasova bez koalicije s bilo kim!!!

Hrvatice i Hrvati u Srbiji su ogorčeni i danas su suočeni s potpunim bezizlazom! Objasnite nam zašto Vi mislite da je to za nas ovdje dobro!

Hrvati sve sretniji narod 57.900 Hrvata u Srbiji je već u euforičnoj sreći od kako ih ponovo u srbijanskom parlamentu zastupa bunjevački Hrvat @tomezig, koji će za koji dan s najjačom srbijanskom strankom formirati do sada po ovdašnje Hrvate najbolju vladu, jer toj stranci za takvu stvar nedostaje samo taj njegov glas! Tako ćemo, zahvaljujući @tomezigu, postati najomiljeniji narod u Srbiji (i šire)! Inače, svih šest čestitki za ulazak u srbijanski parlament @tomezig je objavio na svom twitter nalogu i očekujemo još nečiju iz Bruxellesa pa da tamo na stažiranje ode i drugi @tomezigov mladež (sa istog mu mjesta), međunarodni tajnik Vrtlarević (djevojačko Mlinko). On je još ljepši od

Marina i svi će mu se tamo obradovati, a Hrvati cijelog svijeta past će u sreću kojoj

više nema lijeka.

Miroslav Cakić, autor knjige „Hrtkovci, priče o sudbini jednog sela“

CVJETNICA

Zahvalimo Isusu što i naše živote odvodi korak dalje od smrti. Zahvalimo, što je probio zid očaja i uveo i tebe i mene u smisao nebeskog, spajajući nebo i zemlju u jedno

Piše: sestra Augustina Barišić

Drugi čitatelji i prijatelji, dobro je prisjetiti se skorog blagdana i Nedjelje Muke Gospodnje ili Cvjetnice. To je nedjelja koja nam otvara vrata kroz koja ulazimo u sveti tjedan koji je ujedno i vrhunac liturgijske godine. U tjednu Cvjetnice Crkva se spominje i

ljubavi prema Bogu.

U oproštajnoj večeri Isus razlama pogaču i daje sudionicima, a zatim traži da svi piju iz jedne čaše. Razlomljeni kruh i razliveno vino proročki ukazuje na njegovu smrt, a on u njoj vidi novi savez između Boga i ljudi. U molitvi pred uhićenje Isus

ovaj usklik ispovijest vjere.

Tijekom mesijanskog djelovanja Isus je zabranjivao učenicima i nečistim dusima da govore tko je On. Tek pod križem prestaje ta zabrana i počinje dužnost svjedočenja o Isusu Kristu, Sinu Božjem. Na kraju Marko završava ukopom kod kojega su žene Galilejke, dvije Marije i Saloma, gledale gdje je ukopan. Priprava je to na otkriće praznog groba i ukazanje Isusa Uskrsnuloga.

I na kraju prijatelji i čitatelji, zahvalimo i za nedjelju Cvjetnice. Zahvalimo Isusu što i naše živote odvodi korak dalje od smrti. Zahvalimo, što je probio zid očaja i uveo i tebe i mene u smisao nebeskog, spajajući nebo i zemlju u jedno. Isus Patnik neka nam bude smisao i naših dana i neka blagoslovi djelo ljubavi svih nas za čovjeka. A u tu nakanu, neka nam bude sretna nedjelja Cvjetnice u kojoj ćemo se približiti Isusu u procesiji dok u svojim rukama nosimo maslinove grančice a srcem izgovaramo: Hosana u visini!

slavi muku, smrt i uskrsnuće Kristovo i kao eshatološki događaji koji su središte povijesti spasenja. A što je zapravo Cvjetnica, neka nam na to odgovore odlomci iz misnih čitanja. Tako u prvom čitanju Izaija (50,4-7), te Psalam (22), kao i Poslanica Filipljanima (2,6-11), te evanđelje po Marku (14,115,47) donosi sljedeće misli.

Prvo čitanje je zapravo treća pjesma o Sluzi patniku iz Knjige Izaijine. Sluga Patnik. Tko je bio on? Mi kršćani vjerujemo da je on slika Isusa Krista. Isus je najprije ponizni učenik Božji a onda učitelj Riječi Božje koji biva zlostavljan zbog svoga proročkog djelovanja. Razjareni sunarodnjaci čupaju mu bradu, udaraju ga po obrazu i pljuju po njemu. Drugo čitanje jest himan prvih kršćana o Kristu kao utjelovljenom Sinu Božjem koji je postao nemoćni čovjek te u protivštinama svoga mesijanskog poslanja ostao poslušan Bogu do smrti na križu. Zato ga je Bog proslavio uskrsnućem i davanjem novoga imena „Gospodin“.

Muka Isusova po Marku (Mk 14,1-15,47) prikaz je cijele muke Isusove kroz dva Markova poglavlja. U prvom od njih Marko prikazuje oproštajnu večer s Isusovim riječima nad kruhom i vinom zatim Isusovu molitvu u Getsemanskom vrtu, uhićenje i suđenje pred Židovima, te Petrovo nijekanje. Događaj pomazanja u Betaniji, u kući Simuna gubavca Marko je više od ostalih evanđelista povezo sa skorom mukom Isusovom te pokazao da je ljubav prema bližnjemu podređena

izgovara riječ „Abba – Oče“ i ne niječe osjećaj straha od nasilne smrti, a samim priznanjem Isus izriče puno povjerenje u Boga i u molitvi traži snagu da prihvati volju Očevu.

Isus pred velikim svećenikom svjedoči da on jest Sin Oca nebeskoga, Petar se odriče Učitelja, i kad dođe k svijesti što je obećao Isusu, odmah briznu u plač i pokaja se za izdaju. Isusa tuže da se pravi kralj Mesija, a Pilat kako bi ugodio svjetini, radi protiv sebe i „pusti im Barabu, a Isusa izbičeva i predade da se razapne“.

Isusu je učinjena silna n e p r a v d a . J e d n a nepravda povlači za sobom drugu, jedan grijeh vodi u drugi. Marko još spominje da je Šimun Cirenac, koji se na dan Isusove smrti umoran vraćao sa svoje njive, bio prisiljen pomoći Isusu dio puta ponijeti njegov križ. Marko u prizoru ruganja pod križem vidi potvrdu Isusova kraljevskog dostojanstva, a Isusov molitveni usklik s križa bio je na aramejskom, a potom na grčkom. U prijevodu stoji da je to molitva bolesnika koji na kraju psalma izriče svoje pouzdanje u Boga.

Središte Markove povijesti muke je ispovijest rimskog satnika koji je bio zadužen za nadzor pri izvršenju smrtno kazne. On je kroz tri sata motrio i slušao. Prilikom Isusove smrti nastupilo je zamačenje sunca i razderao se hramski zastor. „A kad satnik koji stajao njemu nasuprot vidje da tako izdahnu, reče: 'Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!'“ Za Marka je

USKRSNO JUTRO

*Iz malog hrama sred zelenih njiva,
što se tamo sjaji sav bijel i čist,
jutros je rano izašao Krist.*

*I pošao tiho po njivama rosnim,
pomilovo rukom makov cvijet i klas,
govorio nježno s listom stare vrbe,
topline pun bio mu je glas.*

*Ranjenog kosa sa zemlje je digo,
u krvi bio je sav,
nježno mu crna namjestio krila
i kos je sretan odletio zdrav.*

*Kad su s tornja zazvonila zvona
blagoslovio je čitavi kraj,
lice mu je pri tom obasjao
blijedo divan neki sjaj.*

*Vratio se zatim u hram
što se vidi nasred rosnih njiva
sav bijel i čist.*

*Njive i šume sjale su od sreće,
što ih jutros rano pohodio Krist.*

PROMIŠLJANJE O LJUDSKIM NEMIRIMA

Od pamtivijeka, u ljudima je vladalo neko unutrašnje stanje; mirom ili nemirom duše, nemirom tijela. To često znaju biti plemeniti stvaralački porivi, ali vrlo rijetko. Međutim svuda je, prisutan nabož negativnosti kao pravilo, a ne kao izuzetak.

Svaki rat je nabož negativnosti. Onaj koji rat pokreće doživljava ga kao političku potrebu, kao pravednu dobit, kao pravo, da taj i taj prostor pripada njemu ali mu nije niti najmanje važno što se plaća krvlju i suzama vlastitih pripadnika naroda koje su gurnuti na front.

S druge strane, za one koji su napadnuti bez i najmanje sućuti nema prema svojim neprijateljima. Za agresora napadnuti nije i ne može biti neprijatelj. To može biti samo žrtva, a pogrešno ga je nazivati neprijateljem.

Gdje si sada Karla del Ponte, gdje je tvoje prekomjerno granatiranje i general Gotovina kojem si mjerila prekomjerno granatiranje u centimetrima? A sada posjeti jadnu, mučeničku Ukrajinu pa ćeš vidjeti što je pravo prekomjerno granatiranje – stotine i stotine razorenih zgrada, njeni gradovi pretvoreni su u prah i pepeo. A ti šutiš! Takvom moralu kakav je tvoj očito nema osjećaj ljudskosti, i niti traga sućuti. To je dobro poznao Hrvatima kad su srpske horde razbojnika brutalno gazili našu Hrvatsku.

Fitilj još nije upaljen ?!

Sloboda je uvijek gladna pa je vječno treba hraniti dobrim djelima i mudrošću naroda. Mudri i složni narodi baštine slobodu.

Oduzimanje slobode narodima je akt okrutnosti, gaženja Božjeg lica, prezir života i kovačnica nesreće. (Codex moralis Croaticum)

Ne znam da li još netko pamti da je u vrijeme Sovjetskog saveza Ukrajina bila tvornica, proizvođač, atomskog oružja.

Kad se raspao Sovjetski savez, dobila je slobodu i Ukrajina. Ali licemjerni političari sa zapada pohrlili su svi da se atomske bombe i sl. atomska oružja, pod hitno prebace u Rusiju. Tad sam razmišljao da to nije bio dobar potez, pače trebalo je to oružje zadržati u Ukrajini.

To sada krvavo plaća Ukrajina – nahranili su gladnog vuka. Zbog toga postupka danas se cijeli svijet trese od straha.

Izvod iz Knjige Filozofija čovjeka:

Pismo devetnaesto preuzvišenom Teofilu
Preuzvišeni!

1.Među narodima u oružju trka.

Tko jače, brže, moćnije da stvori.

Zemlja je zapaljivo bure, pa strka je ponekad da čitava ne izgori

Plamene gljive dižu se do neba, više i od najviših gora.

Kao dio sunca, požar nas vreba, da sažga i svu zemlju i svu mora.

Izdaleka, svi su hrabri u boju,

A pravda im leži samo u zlatu.

Utvrde prave u zemljinu sloju,

Jer svima ista sudba visi o vratu.

Oružja silna, razorom sad moćna,

Tek strah siju da ne padnu u ruke

mahnite pameti nekog ,pa noćna

mora svima već zadaje muke.

(Mile Prpe) **FILOZOFIJA ČOVJEKA**
Pisma Teofilu Izdanje 2000 g.)

Fitilj još nije upaljen, ali je pao u ruke – mahnite pameti nekog psihopata. piromana.

Psihopati su obično masovni ubojice dječjeg lica. Vole se igrati bakljama, poput Nerona – uživao je u plamenu Rima koji gori.

Zapamtite – baklje koje podmeće suvremeni Neron. Potpaljivanje Ukrajine, to je čin potpaljivanja cijelog svijeta, jer oni traže što više plamena. On uživa u činjenici da on cijeli svijet zapali. Kad izgori cijela Ukrajina piroman će prelaziti s upaljenom bakljom od države do države, bila to mala ili velika država, važno je da dobro gori. Pokazao se vrlo sposobnim, jer mu cijeli svijet ne može ništa napraviti. Postao je strah i trepet cijelom svijetu. Ali i najmoćnije države se ne usude ugasiti plamen kojim gori Ukrajina, jer svijet vode političke kukavice.

Svi se pitaju što sada, kako sada, a odgovor im svima daje- Kuća gori a baba se češlja.

Svi ćemo mi pridonijeti da se

Plamene gljive dižu do neba.

Pozdrav hrabrim Ukrajincima, Čuvajte slobodu!!!

Sloboda je najljepši pjev ptica, najjač rik jelena, najljepši kreket žabe u bari. Ona je zlatna zora i smiraj sutona što razgaljuje dušu

Mile Prpe

NEMA KRUHA BEZ MOTIKE

Isus je svoje učenike naučio da mole za kruh svagdanji. U aramejskome, Isusovu materinskom jeziku, kao i u hebrejskome, kruh se kaže lehem, a ta riječ ponekad znači i hrana, pa i meso. Svoj su kruh Grci ispekli kao ártos, i to od glag. korijena koji u drugim indoeu. jezicima znači složiti, graditi, pa je tako blizak s lat. ars – umjetnost.

Koliko god ga bili gladni, rijetko ga jedemo bez ičega drugog. Rimljani su svoj kruh – panis, inače istoga porijekla kao i naš glagol peći – najviše voljeli u kombinaciji s igrama: Panem et circenses!, a njihovi vojnici dobivali su ga svaki dan po kilogram. Zajedničko objedovanje u svim

je kulturama važan socijalni moment pa je tako u srednjem vijeku nastala riječ compagnon (kompanjon, otuda i kompanija) – onaj s kim se jede kruh.

Osnovnom životnom namirnicom po svoj prilici nisu se razbacivali ni naši slavenski preci: naš pojam kruh u praslavenskome je značio također komadić, kriška, okrajak, a to se značenje zadržalo u većini slavenskih jezika; u bug. pak znači grumen soli, a u ukr. pelud. Pojam hljeb preuzet je iz germanskoga hlaibaz, što je dalo njem. Laib i eng. loaf – hljeb kruha, tj. oblikovan kruh, a nalazimo ga i u grč. klíbanos – glineni krušni kalup. I kolač je dobio ime po obliku – okrugao kao

kolo, isto kao keks, što je zapravo množina eng. cake, poteklo od indoeu. *gag – okrugao, isto kao i njem.Kuchen – kolač. Nekima je dobra i palenta, odnosno polenta, i njihova balkanska izvedenica pura: od lat. pollen – pelud, prah, fino brašno, inače istoga porijekla kao i grč. póltos – kaša, te hrv. pepeo.

Nezadovoljnici će uvijek tražiti kruha nad pogaču: možda zato jer je beskvasna, ili jer se peče bez kalupa, izravno na vatri: lat. focus – ognjište, focacea – na ognjištu pečena. Svejedno, ništa neće dokinuti pravadno iskustvo da nema kruha bez motike.

I Nuić

RAT PROTIV ČOVJEČANSTVA

Jer samo On može podići Svoju Ruku i reći dosta ovom ludilu. Samo Bog može spriječiti ovo zlo da ne ide dalje i da nam ne bude gore

Piše: Marina Klara Gerbic

Predragi narode Božji, Marijina ljubljena djeco, moji zemaljski sustanari, predragi moji prijatelji, braćo i sestre, svi moji evodosađnji članci su i upućivali na ovo tamno vrijeme koje nam se upravo sada i događa, na ovaj globalni reset, na ovu treću mrklu noć koja se tiho nadvila nad svima nama, na ovo totalno isključivanje i uništenje svijeta, na nestanak ovog našeg

naime sa svim svojim zamkama i manipulacijama koje mu mogu poslužiti. Direktno na način udarajući tamo gdje smo najosjetljiviji, na naš um i na naše srce kako bi nam uistinu naštetio i kako bi ostvario tu svoju naopaku namisao o svom novom poredku, kako bi nas tako sve zaveo i odveo u propast povlačeći sa sobom što veći broj duša.

Nameće nam konstantno svoje ab-

popravili ovo stanje u kojem se nalazimo dok još nismo stigli do samoga kraja. Moramo se suprostaviti nečistom te pomoliti Bogu da nas po Svojoj Milosti izbavi od ovih čvrstih i tijesnih lanaca koje nas cijele vežu i da nas spasi. Molimo Ga da se na nas ne ljuti, iako to zaslužujemo. Molimo Ga da nam oprost.

On može podići Svoju Ruku i reći dosta ovom ludilu

Jer samo On može podići Svoju Ruku i reći dosta ovom ludilu. Samo Bog može spriječiti ovo zlo da ne ide dalje i da nam ne bude gore.

Samo On može ovo sve prekinuti, ali i samo ako se mi prvo osvjestimo i obratimo. Jer su nas naši grijesi i doveli do ovoga, do ruba litice, do beskonačnoga ponora. Zato braćo i sestre, uozbiljimo se, jer nam se ne piše uopće dobro. Prestanimo se igrati ružnih igara i konačno progledajmo te stanimo na vagu dobra kako bi zajedno sa Bogom pobjedili to pakleno zlo, tu jaku sotonsku vojsku i kako bi izbjegli nove nedaće dok još nije posve prekasno.

I ako su demonske neke

vinograda i nas žitelja, na naše apsolutno istrebljenje, na ovu užasnu katastrofu, na ovaj žestoki udar, na ovaj strašni rat protiv čovječanstva. I bilo je samo pitanje trenutka od kada će se snažno i vidno očitovati ovaj višegodišnje osmišljavani, siloviti i okrutni plan samovoljnih i opakih projektanata te sebične elite. Taj posve nemilosrdni i pakleni plan je uperen protiv svih nas i može se prepoznati na svim poljima, i ideološkim, i ekonomskim, i moralnim, i egzistencijalnim i vjerskim, i na svim drugim poljima. Kreatoru ovoga izopačenoga plana je maska sada spala te se zato tako lako i može prozrijeti u svim našim životnim sferama.

Zlo je skroz uzelo maha i točno mu se sada vidi to njegovo blijedo, suho i unakaženo lice, te njegove izjarene i krupne vatrene oči kao i ta njegova otvorena čeljust spremna svakoga časa da nas sa svojim otrovnim jezikom ugrize i proguta, ma zapravo ta kompletna njegova surova pojava. Da, to je sotona i to zajedno sa svojim trupama koje je okupio oko sebe sa svih strana svijeta. On i vodi ovaj otvoreni rat pomoću svih raspoloživih i njemu dostupnih vidljivih i nevidljivih sredstava, oštirih i tupih, sa njegovim lažljivim rječima i varavim djelima, ma

normalne ideje i zakone, ugnjetava nas i pretvara u robote, zabranjuje nam iskonsko življenje, oduzima nam doista sve što imamo, ukida nam naša prava i slobode, odvaja nas od Boga i svega što je Božje, ma jednostavno nas terorizira u svakom pogledu i to samo radi svoje pohlepe i želje za stvaranjem svoga kraljevstva. I biti će nam ovako sve teže i gore, moja braćo i sestre ako se uistinu ne obratimo, jer kad jednom hladna, gladna i krvoločna, divlja zvjer uzme u svoje kandže plijen, ona ga više ne ispušta. Sve dok ga ne dokrajči ne zaustavlja se niti joj je uopće i na pameti bilo kakvo premišljanje u vezi toga. Ovo je dakle i vrlo izgledno posljednje vrijeme u kojem živimo, jer su svi znakovi već odavno tu ako ih znamo ispravno tumačiti. I stoga, ono što nam sada preostaje kako bi pokušali izmjeniti ovaj slijed crnih događaja koji nas u stopu prate i zaustavili ovo strašno zlo koje nas je snašlo te preokrenuli ovu situaciju u svoju korist, jest da se bez razmišljanja konačno obratimo. Da se ovoga sada istoga momenta probudimo iz svoga zimskoga sna, jer vremena nam nije puno preostalo. Savjesno i razborito progledajmo Istini u oči te shvatimo sve neispravnosti koje trebamo promijeniti čineći prave stvari svatko za sebe kako bi

bitke i bile dobivene, nedajmo i cijeli rat koji još traje na svim bojištima protiv naših duša.

Ustanimo stoga i recimo samo Bogu DA, a sotoni NE i nebojmo se. Sa vama sam i uz vas. Nada ipak nikada ne umire, jer Bog u Sebi sadrži nadu. A Bog je Živ pa dakle samim time je i nada uvijek živa, i nikada ne umire. Bogu je ipak sve moguće. Braćo i sestre, od sveg srca vam želim da vas

Betlehemska Zvijezda izvede na pravi put, ravno do Isusa i da vas On po Svojoj muc i trpljenju na križu te po Svom slavnom Uskrsnuću obasja sa Svojim prekrasnim Svjetlom, izbavi vas i spasi.

Neka vam Majka Marija bude uzor kao i sveti Josip zbog svoje razboritosti, požrtvovanosti, ljubavi i vjernosti. I na koncu čestit vam, blagoslovljen, milostan i sretan Uskrs, i na dobro vam došla ova tekuća 2022 Godina kao i vašim obiteljima! I blagoslov Oca, Sina i Duha Svetoga sišao na sve vas i ostao vazda sa svima vama! Volim vas sve i molim za sve vas. Po Mariji do Krista!

Amen! Aleluja! Uskrsnu Isus doista! Mir vama!

Priče iz zbirke: Uz baku je raslo moje djetinjstvo

KAD SMO SE UMIVALI U CVIJEĆU

Piše: Ljubica Kolarić-Dumić

Blagdansko je jutro. Ni jedno u godini nije bilo takvo. Cvjetnicu, nedjelju prije Uskrsa u našem selu zvali Cvitnica. Sestru i mene probudio bi majčin tihi glas. Toj smo se nedjelji posebno radovale i zato nas majka nije trebala dugo zvati kao drugim danima kad smo se pravile da spavamo i da je ne čujemo. U trenu smo iskočile iz kreveta već na prvi poziv. Kod nas su za blagdane uz vjerske obrede njegovani i mnogi narodni običaji. Tradiciju smo poštivali i tako je prenosili s koljena na koljeno. Sve što smo radili i u što smo vjerovali, bilo je čvrsto vezano za zemlju. Od zemlje smo živjeli, a borba s prirodom da je zaštitimo bila je naš stalni suputnik. Čuvali smo i sjećanja na sve koji su nam od davnina, unatoč mnogim teškoćama i neprijateljima, ostavili u naslijeđe tu bogatu i plodnu zemlju. Od malena su nas učili voljeti i čuvati svaki njezin grumen.

U strahu od nepogoda koje u času unište seljakov trud i muku, pridavali smo važnost raznim vjerovanjima i narodnim izrekama. Kad ljeti nebo zacrne tamni oblaci, vjerovalo se da će ih rastjerati glasan zvon crkvenih zvona, a blagoslov polja štiti je žito od ljetnih oluja i leda. Smatrano je da će svaka kuća imati puno jaja i mlijeka ako se učini to i to, ovo ili ono. Godina će biti rodna, budemo li... Godišnja doba, radovi na polju, sjetva, kosidba, berba grožđa, sve je praćeno određenim običajima. Na Božić smo u krugu sjedali na slamu, koja je bila prostrta po kuhinjskom podu da se izlegu svi pilići.

Za Uskrs osim jaja šarali smo i šibe, koje su to proljeće štitele tek iznikle usjeve u vrtu. Mlade vrbove grančice očevi i braća išarali bi na poseban način. Najprije bi oštirim nožićem zarezali koru, a potom je vatrom spalili i skinuli, stvarajući prava majstorska djela. Išarane šibe nosili smo u crkvu na šibanje, a na povratku kući, ubadali smo ih u zemlju među lijehe mladog povrća. Moj je otac, kao što su činili njegovi stariji, brinuo da se običaji održe onako kao u njegovu djetinjstvu. Tako je bio siguran da ćemo i mi isto činiti kad dođe naše vrijeme.

Cvjetna nedjelja, koja je odisala mirisima proljetnog cvijeća u kojemu smo se

to jutro umivali, ostavila je u meni duboka i neizbrisiva sjećanja. Jedino te nedjelje umivali smo se u cvijeću, a branje mirisnih latica pripadalo je sestri i meni, stoga smo se osjećale važnije od ostalih ukućana i na majčin poziv onako brzo ustajale. Za slavlje Uskrsa pripremali smo se cijele korizme, a Cvjetnica je bila poput dočeka dragog gosta. Isus je radi našega spasenja sišao na Zemlju i uskrsnuo. Govorio nam je: „Ja sam Put, Istina i Život!“ A silnice Života poput vode planinskog potoka nezaustavljivo su tekle našim dječjim snovima i iščekivanjima. Kad smo odlazile izvan sela brati plave ljubice, majka bi nas glasno upozoravala da pazimo dok trčimo seoskim putovima ili preskačemo preko ograda vrtova.

Dani moga djetinjstva kratko su trajali. Radi nastavka školovanja od kuće sam otišla vrlo rano. I toga posljednjeg Uskrsa u zavičaju, na Cvjetnu nedjelju majka nas je uzalud svojim slabim glasom zbog bolesti opominjala da ne trčimo i da se čuvamo. Trnje je vrebalo svojom oštrinom, a razbijeno koljeno veselje bi u času zamijenilo gorkim plačem. Kakav li sam majstor bila za plakanje! Trebalo je čuti kad zacvilim. A onda bih uživala prepuštajući se majčinu ili bakinu zagrljaju. Svakoga proljeća kada procvate jasmnin, majčin omiljeni cvijet, sjetim se svih blagdana i običaja rodnoga kraja. Zaplave se sitne ljubice, a u mirisu iz daljine donesu mi tihi glas moje majke: – Ne trčite! Nemojte se ozlijediti! – Baka bi po običaju dodavala: – Bog čuva malu dicu!

Govorili smo ikavicom, a kad sam krenula u osnovnu školu, pokušala sam i baku naučiti hrvatski jezik kako je nas učila naša učiteljica. U tome nisam uspjela, a baki zahvaljujem što naš govor nikad nisam zaboravila. Živo se sjećam svake riječi i svakog majčinog uzdah za mnom. Voljela sam blagdane svoga djetinjstva. Bili su zagonetni i gotovo nestvarni. Iako mi kao djevojčici mnogo toga nije bilo jasno kad bih mogla, svaki bih trenuak vratila. Često se upitam koliko bih ozlijeda u životu manje imala da me je majka na tu posljednju Cvjetnicu mogla zaustaviti? Te sam jeseni zauvijek otišla od kuće.

Moje je selo bez nas već dugo tužno. U

strašnom ratu svi su stanovnici protjerani. Moju majku nisu mogli otjerati. Ona mirno spava u svome grobu. Bez nas će proći još jedna Cvjetnica. I Uskrs! Ali u mojim sjećanjima sve je ostalo isto.

Proljeće je opet ukralo livade, vrtove i puteljke oko kuća. Prostrlo je zelene sagove, prošarane sitnim cvjetčićima. Sve miriše po vlažnoj zemlji i mladoj travi. U mislima jasno vidim sestru kako me drži za ruku i čuva da ne padnem. Trčimo prema bašči izvan sela gdje nas čekaju tek procvate plave ljubice. Kao nekada nabrale smo pune ruke cvijeća i požurile kući. U dvorištu nas čeka pripremljen labor s hladnom vodom. Plave, mirisne bukete prosipamo po vodi koja se zaplavi kao nebo i oči moje bake, a ja skakućem čekajući red za umivanje.

Zašto smo se na Cvjetnu nedjelju umivali u cvijeću? Zašto nikada nikog nisam pitala da mi objasni taj naš običaj? Možda sam tako i ne znajući željela djetinjstvo u srcu zauvijek zadržati. Ne sjećam se je li voda toga jutra stvarno mirisala, ali plave ljubice svakoga proljeća pričaju mi istu priču. O nedjelji kad smo se umivali u cvijeću koju svi zovu Cvjetnica.

Meni Cvitnica zvuči mirisnije pa je zato volim tako zvati. Svake sam godine na isti način pokušavala baku zavarati samo da vidim onaj njezin izraz na licu dok brine o meni. Poslije umivanja po čelu i obrazima namjerno sam ostavljala nekoliko latica. Stala bih pred baku čekajući da se ona zaprepasti, što me svaki put jako veselilo. Imale smo tajni, samo nama razumljiv jezik. Voljela sam to njezino čuđenje. – Lice ti je puno ljubica! Ne ćeš valjda takva ići na misu? Odmah se pogledaj u zrcalo i laticice cviča poskidaj s obraza i čela! – Baka je ponavljala riječi, a ja sam se pravila da ne čujem, samo bih prstima provjerila koliko mi je latica ostalo na licu. Htjela sam da to cvjetno jutro što duže traje. Do Uskrsa kad će novo veselje ispuniti moje srce.

Godine su prolazile. Cvitnica je redovito bez zakašnjenja dolazila prije svakog Uskrsa, a ja sam se u mislima radovala branju plavih ljubica i bakinim riječima:

– Lice ti je puno latica. Ne ćeš valjda takva ići u crkvu?

Riječ književne kritike

(...) Riječ je zapravo o djetinjstvu koje traje vazdanji život. Autorica je uronjena u to, upravo takvo (opće i univerzalno) djetinjstvo. Djetinjstvo koje je samo uvjetno njeno, ali ne zato što ono ne bi bilo njeno –nego zato što pripada svakom njenom

čitatelju. I današnjemu i sutrašnjemu, i ovdašnjemu i ondašnjemu.

(...) No, kako god bilo, razvidno je da su riječi u ovim pričama zaigrane, da su radosne i kad plaču, da su sjetne i kad su posve razdragane.

Riječju, riječi su u ovim pričama iskrene. I kad su trpkve, i kad su bajkovite. I zato im

treba pomoći da što prije ugledaju svjetlo dana. Ono je jedino što nam eventualno preostaje. Nakon svega.

*Dr. sc. Ante Selak
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
(Osvrt na knjigu *Moje srijemske priče*)*

Kolumna **Žane Alpeza**

JESTE LI PAMETNI SA KORIŠTENJEM FACEBOOKA?

Piše: *Marina Klara Gerbicz*

prima ja

Facebook je definitivno ušao u našu svakodnevicu. U ovome članku donosim nekoliko primjera kako da se koristite ovom alatom, a da pri tome ne izgubite puno vremena, da se organizirate za poslovni i privatni život, te da pri tome ne bude opsjednuti otvaranjem ekrana gledajući dali Vam je netko lajkao status.

1. Da li slobodno vrijeme koristite za Facebook?

Kao prvo, moramo biti svjesni činjenice da je Facebook genijalac u gutanju vašeg vremena. Ako ste u fazi slobodnog vremena prepušteni sami sebi i mislima, ne dozvolite da svako malo provjeravate Facebook da vidite šta se dešava. Ako spadate u tu grupu ljudi koji svake minute bacaju pogled na ekran spadate u već polako opsjednute osobe da vidite jeli susjeda stavila ručak pa uslikala. Ne uzalite u mrežu ovog genijalca alata koji Vam oduzima slobodno vrijeme koje je nešto samo Vaše. Osim, ako ste osoba koja uživa i kojoj se izlučuje hormon sreće zureći u ekran, tada nastavite uživati.

2. Pronašli ste novi posao!

Ako ste se umorili tražeći posao vremena i vremena, i napokon Vam se ostvario san dobili ste posao, sada u druge planove spada da u toku radnog vremena koristite Facebook. Osim što će umanjiti vašu produktivnost i koncentraciju na poslu, svako malo ćete s jedne stranice ulaziti u drugu gdje možete i u velikom obimu posla pogriješiti.

Budite pametni, što manje Facebook koristite dok ste na poslu, jer ako ste novi u firmi slijedite proceduru kompanije, upoznajte se sa vašim obvezama i zadacima. A i ne možete znati dali Vas šef prati koliko ste puta u toku radnog vremena otvarali Facebook.

3. Savjet-privatni život ostavite za sebe!

Svoj privatni život ostavite za sebe! Vjerovatno ćete imati zahtjeva za prijateljstva od radnih kolega da ih prihvatite na Facebooku. Moj savjet je da izbjegavate iz razloga što ne znate kakve su im namjere. Netko će željeti kopati po vašem životu, istražujući gdje idete, što kupujete, s kim

hodate, što su vam hobiji i slično. Ovo je stepenica koja je skliska, jer ako to učinite poslije ćete se pravdati bila sam ovdje, šopingirala sam, bila u restoranu i tako dalje. Imate i drugih radnih kolega koji bi preko Facebook vas više upoznali, možda izlazili s Vama, i slično. U svakom slučaju to možete i na dogovorenoj kavi poslije posla.

4. Nepoznati zahtjevi prijatelja vodi u ovisnost?

Ako ste osoba koja voli imati što veći broj prijatelja na Facebooku, onda ćete jedno vrijeme se dobro nositi s time. No, što Vas može čekati? Jedan period će Vam biti zabavno., no s vremenom to može pre-rasti u bezumnu utrku u nagomilavanju prijatelja čije aktivnosti jednostavno ne možete (a vjerojatno i ne želite) pratiti.

Ovdje je isto sklizak teren, ne znate tko je s druge strane profila, može imati negativnu konotaciju. To mogu biti ljudi koji vas špijuniraju, psihopati sa raznim namjerama, osobe koje mogu kopirati vaše ra-

Možda sad već kolutate očima i proklinjete dan kad ste se okačili o ovu mrežu.

Teško je kad imate normalne stvarne prijatelje, ali koji na Facebooku vas izluđuju, jer Vam šalju svako malo da budete član nove grupe, šalju Vam glupe igrice, kvizove i slično.

Nema vam druge nego svakodnevno klikati na tipku Ignore par desetaka puta te nastavite kolutati očima moleći da nestane struje.

7. Strašan gubitak vremena na zaraznih glupim igrama

Možda i jedan od razloga zašto je Facebook toliko popularan i zarazan su dodatne aplikacije, koje su uglavnom posve zarazne, bespotrebne, ali zato se na njih vrlo brzo zakačite i onda ih se ne možete riješiti. Ovo je potpuni gubitak vremena, osim ako se psihički osjećate poletno, onda nastavite. A, svako malo tražiti novu igru da se osjećate zadovoljni, dok majka zove u pozadini pola sata da iznesete kantu za smeće.

8. Veze (upoznavanje) na Facebooku.

Što mislite dali je ovo zamka u koju mnogi korisnici upadnu?

Pri unosu podataka vam piše dali ste udani/slobodni i slično. Sa smiješkom popunjavate podatke nadajući se da ćete nekog upoznati, i to se desi i stavite status kako ste "u vezi", ili ste "zaručeni".

No, život pokaže drugu stranu i desi se to da ste prekinuli i stvari se proćuju brzinom svjetlosti, pa dušebrižnici vas počnu zapitkivati "jeli sve ok" i tako dalje, crvenite se bespotrebno i druge neugodnosti vas prate.

Ostavite te podatke samo za sebe, ako Vam se desi ljubav ostavite je za sebe i partnera.

U svakom slučaju društvene mreže su ponavljam "genijalci" koji nam mogu zagorčati ili uljepšati život. Ipak je to samo tehnologija kojom upravlja Vaš mozak, i ako ste otišli predaleko u bilo koju krajnost nije dobro.

Držite se zlatne sredine!

dove, slije, postove i slično. Opet, je znači na Vama kako ćete postupiti.

5. Imate li živaca za čitanje nebitnih gluposti o ljudima koje ne poznajete?

Neugodno je maknuti nekoga sa liste prijatelja ili blokirati. Ali, ako ste pretrpali listu prijatelja, a ne želite nikoga izbaciti, otkrit ćemo vam mali trik koji možda niste znali: u News Feedu možete za svaku novost kliknuti na Options te podesiti koliko često želite da se pojavljuju postovi od te osobe, na ovaj način ćete uštedjeti puno živaca, i maknuti gomilu stvari koje su vam nepotrebne.

6. Što raditi s dosadnim prijateljima kojih se ne možete riješiti?

20 GODINA OD PRIZNANJA HRVATA U SRBIJI NACIONALNOM MANJINOM

Po svojoj važnosti i posljedicama, ovaj se događaj smatra jednom od prekretnica u suvremenoj povijesti Hrvata u Republici Srbiji

O bjavom u Službenom listu Savezne Republike Jugoslavije na današnji dan prije 20 godina – 27. veljače 2002. godine – stupio je na snagu tzv. savezni Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Usvojen je nekoliko dana ranije – 21. veljače na sjednici Narodne skupštine SRJ glasovima zastupnika „nove vlasti“: Demokratske oporbe Srbije i Socijalističke narodne partije iz Crne Gore, a predložilo ga je savezno Ministarstvo za ljudska i manjinska prava na čijem je čelu bio Rasim Ljajić.

Po svojoj važnosti i posljedicama, ovaj se događaj smatra jednom od prekretnica u suvremenoj povijesti Hrvata u Republici Srbiji. Naime, ovaj je zakonski akt donio hrvatskoj manjini, kao tzv. novoj nacionalnoj manjini nakon raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i sloma socijalizma, formalno-pravno priznanje i formalno-pravnu jednakost s ostalim nacionalnim manjinama u području ostvarivanja i zaštite manjinskih prava.

Premda su Hrvati u Vojvodini, to jest Srbiji, u većini višestoljetno domicilno stanovništvo, oni su za vrijeme socijalističkog društvenog uređenja imali status konstitutivnog naroda i kao takvi nisu mogli ostvarivati ona prava koja su osiguravala očuvanje i razvoj nacionalnog identiteta niti su imali za te namjene svoje primjerene institucije, dok su za vrijeme režima Slobodana Miloševića bili

jedina nacionalna zajednica u Vojvodini koja je bila objektom etnički motiviranog nasilja, čiji su pripadnici bili organizirano protjerivani i ubijani, a zbog počinjenih zločina je i Međunarodni sud u Den Haagu pravomoćno na deset godina osudio Vojislava Šešelja.

Tijekom tih devedesetih godina 20. stoljeća Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, poslanici u malobrojnim hrvatskim kulturnim udrugama i Katolička Crkva činili su presudne korake u području zaštite i ostvarivanja interesa Hrvata u Vojvodini. Pa ipak, bez postojanja adekvatnog zakonskog okvira, njihova nastojanja imala su ograničene domete. Promjenom vlasti 5. listopada 2000. godine odnos novih, prodemokratskih vlasti u Republici Srbiji spram Hrvata stubokom se promijenio.

Donošenjem samoga Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, i činjenica formalno-pravnog priznanja statusa nacionalne manjine, otvorena je mogućnost za pripadnike hrvatske zajednice u Republici Srbiji institucionalnog i od države financijski poduprtog ostvarivanja vlastitih prava u području obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe hrvatskog jezika i pisma. Isto se već te godine djelomice počelo ostvarivati – koncem 2002. godine na temelju Zakona osnovana je krovna institucija hrvatskog naroda u Srbiji: Hrvatsko nacionalno

vijeće; školske 2002./03. godine u četiri osnovne škole na teritoriju Grada Subotice počelo je obrazovanje na hrvatskom jeziku; u svibnju mjesecu 2002. Skupština

2002. – 2022.

20 GODINA
OD PRIZNANJA HRVATA
NACIONALNOM MANJINOM
U REPUBLICI SRBIJI

Autonomne Pokrajine Vojvodine osnovala je Novinsko-izdavačku ustanovu „Hrvatska riječ“; stabilizirano je informiranje na hrvatskom jeziku u okviru Televizije Novi Sad; učinjeni su prvi koraci na planu uvođenja hrvatskoga jezika u službenu uporabu i na teritoriju AP Vojvodine; osnovano je desetak hrvatskih udruga kulture, koje su u svojem radu razvile bogate kulturne prakse.

Ključne prinose u naznačenim procesima i ishodima dao je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, potvrdivši tako još jednom načelo da nacionalna manjina bez političke stranke teško može kvalitetno artikulirati vlastite interese. Gotovo isto bilo je i u proteklih 20 godina, a tako će, unatoč pokušajima da se politička subjektivnost Hrvata u Srbiji ospori, ostati i u buduću! Jer, opstanak i razvoj hrvatske zajednice – i institucionalni okvir i opseg i kvaliteta manjinskih prava kojima se Hrvati služe – zahtijevaju i dalje zalaganja sviju nas, napose jedine relevantne političke stranke Hrvata u Republici Srbiji – DSHV-a.

RJEŠENJE POVERENIKA KOJIM SE NALAŽE HNV-U I ZKVH-U DA JAVNOSTI PRUŽE PODATKE

Riječ je o zahtjevima kojima su od HNV-a i ZKVH-a tražene informacije o trošenju novca u ovim institucijama hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji, o čemu ne postoje javno dostupni podaci, a radi se o višemilijunskim iznosima

Hrvatski demokratski forum (HDF), sa sjedištem u Subotici, obavještava javnost da je Povjerenik za informacije od javnog značaja donio rješenja kojim se Hrvatskom nacionalnom vijeću (HNV) i Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) nalaže da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 8 dana od dana prijema rješenja, podnositelju zahtjeva Zvonimiru Perušiću dostave informacije od javnog značaja koja su ove institucije odbile staviti javnosti na uvid.

Riječ je o zahtjevima kojima su od HNV-a i ZKVH-a tražene informacije o trošenju novca u ovim institucijama hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji, o čemu ne postoje javno dostupni podaci, a radi se o višemilijunskim iznosima.

Građani Republike Srbije i Republike Hrvatske imaju pravo znati kolika su, recimo, primanja po svim osnovama predsjednice HNV-a Jasne Vojnić, te koja su imena i prezimena izabranih kandidata kojima su omogućene besplatne doktor-

ske studije i tko je sve taj poslijediplomski studij uspješno završio, a tko nije. Porezni obveznici imaju pravo znati i s kojim pojedincima su ove institucije u proteklom razdoblju sklapale ugovore o djelu i druge ugovore po kojima su isplaćivani honorari i je li to rađeno po zakonu, odnosno uz odobrenje nadležnog tijela za dodatno angažiranje osoba ili nije. Također ne smije ostati sakriveno od javnosti kojim se odabranim tvrtkama već godinama povjeravaju opravdani ili neopravdani poslovi i isplaćuju sredstva u velikim iznosima.

Rješenja je Povjerenik donio nakon što je uvažio žalbe podnositelja zahtjeva zbog odbijanja HNV-a i ZKVH-a da pruže na uvid podatke o isplatama za koje, ukoliko je sve rađeno po zakonu, ne bi smjelo biti razloga za skrivanje.

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić je u više navrata i pismeno i u izravnom razgovoru s podnositeljem zahtjeva odbila dati podatke koji se tiču ne samo pripadnika hrvatske zajednice, nego i svih poreznih obveznika u Republici Srbiji i Re-

publici Hrvatskoj.

Cilj HDF-a je utvrditi pravo stanje u funkcioniranju i materijalno-finan-

poslovanju HNV-a i ZKVH-a, jer smatra nedopustivim da o novcu koji je namijenjen svim pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, bez ikakve kontrole javnosti raspoložu jedna ili dvije ni od koga izabrane osobe. HDF također drži sramnim da se informacije od javnog značaja od HNV-a i ZKVH-a mogu dobiti samo nakon intervencije Povjerenika, što dodatno podgrijava dvojbe koje u javnosti postoje kad je riječ o poslovanju ovih dviju institucija hrvatske zajednice.

Zvonimir Perušić
Hrvatski demokratski forum

VRATITI IMOVINU

Đido je bio jedinstven, principijelan i veoma hrabar, što koliko ja poznajem našu istoriju, niko nije bio niti sličan, on je bio dobronameran i pošten Tavankučanin, dok ni senka njegova nije čovek koji sad obnaša neku političku figuru

Za početak razgovora predstavite nam Hrvatsku udruhu „Josip Vuković Đido“ iz Subotice. Koji je prvotni cilj osnutka?

Naše udruženje je osnovano da bi se brinulo o Hrvatskim kulturnim i sportskim institucijama koje su osnovali Hrvati u 19 i 20 veku i kulturnim manifestacijama

zadnje tri godine od svih kome ste se obraćali?

Najviše nam je davalo potporu naše Veleposlanstvo iz Beograda, čak su u dva navrata dolazili do nas i kroz otvoren i konstruktivni razgovor obećali da će sugerisati Hrvatskom nacionalnom Vijeću da se pisanim putem obrate Beogradu, ali i

edim sva tri predsednika DSHV onda je najviše uradio g Bela Tonković pet puta više od g. Kuntića koji je neosnovano nametnut na tu vruću stolicu, kojoj on nije dorastao i bez znanja, vizije i hrabrost unazadio je uticaj i položaj naše zajednice a zašto nemamo veća prava i bolji status krivac je g. Kuntić, a ako poredimo predhodnu dvojicu predsednika sa sadašnjim predsednikom DSHV onda je očito da je degradirao stranku do maksimuma, otero i izbacio sve koji se protive ili imaju svoje mišljenje, napravio dil i poslovni i ljubavni sa HNV om, te postao politički biznismen koji trguje sa Hrvatskim interesima jer ima debeo obraz, pa slobodno mogu reći da je deset puta slabiji političar od g. Tonkovića a pet puta od nesretnog Kuntića pa onda se vi pitajte zašto Hrvati nemaju veća prava, zašto nam se ne vraćaju naše Institucije, zašto je Bunjevački jezik u službenoj upotrebi i zašto su oteli Bačku, pa zbog nesposobnog Tomislava Žigmanova!

Da li ste i dalje optimist po pitanju vraćanja naših kulturno sportskih institucija i šta vam je sledeći korak?

Ja sam i dalje siguran da nam se sve navedene institucije moraju vratiti i da to znaju i političari.

Da li su vam što pomagali iz Hrvatskog nacionalnog vijeća ako nisu zašto nisu?

Prvo smo se njima obratili i bili primljeni ali rezultati su izostali jer oni ne žele da se zameraju Beogradu jer od njega dobijaju plaće i sva odobrenja i njihovo stajalište je da naše potraživanje nije u skladu sa zakonom, ali zaboravljaju da je Hrvatska Vlada vratila srpskoj manjini mimo zakona nekretne vredne više od pet miliona evra i da isto i naša Vlada može tako da vrati naše stare i novije institucije, ali se treba pisanim putem obratiti i institutirati bezuslovno vraćanje, pa čak prekinuti i suradnju ako je potrebno, ali svi plaćeni zaposlenici HNV imaju veoma dobre plate koje više vrede od naših institucija pa zašto da se sad zameraju Vladi i Predsedniku bolje našoj zajednici koja nije bitna u odnosu na lični interes-sramota za predsednicu, Njima je sličan predlog dao ovlašteni ministar Hrvatskog Veleposlanstva iz Beograda, ali ga nisu poslušali oni vode svoju privatnu politiku od koje i žive a posebno predsednica HNV ima dobar odnos sa Gradonačelnikom a još bolji sa predsednikom DSHV koji ne može živiti bez nje i to je više puta pokazao u što su se mnogi uverili pa i moja malenkost.

Da li vam u vašim nastojanjima pomažu naši mediji pre svih Hrvatska riječ, Hrvatski radio i Hrvatski pro-

koje su tradicionalne, kao što su Dužijanica i Veliko prelo, a posebno da vodimo brigu o najstarijem nogometnom klubu u bivšoj Jugoslaviji NK Bačke 1901, ko ju su oteli politike što je velika sramota.

pored sugerisanja nisu mogli probuditi naše nezainteresovano rukovodstvo koje i dalje neće ništa da uradi za nas naprotiv čine sve da nam ništa ne vrate jer su ucenjeni i podplaćeni.

Šta ste uradili od vašeg osnutka u studenom 2018 godine?

Uradili smo sve što je bilo u našoj moći. prvo pisali smo svim odgovornim u Beogradu, Predsedniku R. Hrvatske, Središnjem uredu za Hrvate izvan Hrvatske, pa Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu, HNV u Subotici, našim medijima i još bezbroj kancelarija ali još nam nisu vratili našu Bačku koju su osnovali Hrvati, Bunjevci još 1901. godine.

Imali smo sastanak sa gradonačelnikom Subotice u vezi vraćanja naše Pučke Kasine 1878, Hrvatskog Prosvetnog Doma i Zaštićenog kafe bara Papiiona koji je demontiran jer naše preslabo hrvatsko političko rukovodstvo nije znalo ili htelo da zaustavi demontiranje a zaštićen je od strane DRŽAVE, a procenjen je od Beogradki službeni stručnjak (procenitelj) na 3.312.000 (trimiliona tristodvanaest hiljada eura), tako smo ostali bez ijedne značajne institucije.

Gradonačelnik je samo u pisanom obliku obećao da će CAFE PAPIILON, ugraditi u Narodno pozorište i tako sačuvati remek delo pokojnog Karla Letića koji je smislio izgled, a koji je i prerano umro zbog svog Papiiona.

Ko vam je najviše želio pomoći u

Da li ste se obraćali rukovodstvu DSHV-u i šta su oni uradili od potrebnog?

Da obratili smo se predsedniku DSHV Žigmanovu i on je sve saslušao i u sve je dobro upoznat ali ništa nije uradio jer on ne zastupa celu Hrvatsku zajednicu, nego samo jedan posto našeg naroda, kojim je svijedno da li će nam vratiti naše institucije ili neće, oni su zbrinuti ili plaćeni da čute i da ga podržavaju kao da je sve u redu a baš ništa nije u redu a odgovoran je samo predsednik DSHV koji bi iz moralni razloga trebao da podnese ostavku kad u svom rodnom mistu Tavankutu nema potporu pa vladaju Naprednjaci zbog njegove nesposobnosti i nezainteresovanosti.

Vi ste bili i jedan od osnivača Demokratskog Saveza Hrvata u Vojvodini, kako ocenjujete protekli period od 1990 pa do 2022 godine?

Bio sam jedan od osnivača u teškom periodu u kojem je bilo veoma teški perioda pa čak i mobilizacija, ali ako povučem crtu i realno sagledam period od trideset i jednu godinu, moram naglasiti da sam generalno jako razočaran jer sam očekivao daleko više i da neće više kriterijum biti podobnost, već sposobnost i vizija što je izostalo. a ako me pitate da upor-

gram na TV Novi Sad?

Po osnivanju korektna je bila emisija na hrvatskom programu TV Novi Sad a ništa nije htela objaviti Hrvatska riječ koja je više srpska nego hrvatska i dobro je kontrolirana od HNV i DSHV, i jedna je od najveći problema naše zajednice jer je cenzurisana, nezainterosovana i selektivna što se može videti ako je neko studiozno pročita ili uporedi stvarna zbivanja sa onim što je napisano i rezultat je da odavno ne služe našem narodu nego samo pojedincima, a samo da spomenem za osam godina aktivnog delovanja nezavisne političke stranke HBŠS, niti jednom nisu nam dali prostora da iznesemo svoj program i svoje rešenje za probleme naše zajednice, a deset puta smo više pokrenuli inicijativa i predloga kao i rešenja nego svi

ostali zajedno, ali mi nismo bili iz njihovog sveta koji je povezan tankom niti sa Beogradom. Kakve su to hrvatske novine kad neće ili ne smeju da objave istinu o otimanju Bačke pa to su novine samo nisu napisane ćirilicom nego reda radi na latinici a kupuju je samo oni kojima je naređeno i zaprećeno. Veću korist bi imao hrvatski narod ako Hrvatska riječ ne bi postojala jer bi istina stigla do našega čovika a ne laž.

Zašto ste uzeli baš ime političara Josipa Vuković Đide?

Đido je bio ispid vrmena u kojem je živio, on je za razliku od ovih umišljeni političara za bavljenje politikom trošio svoj novac, dok se današnji takozvani politički predstavnici, isključivo troše

državni novac radi svoje koristi i to im je dugogodišnja praksa od koje ni po koju cenu ne žele da se odreknu. Đido je bio jedinstven, principijelan i veoma hrabar, što koliko ja poznajem našu istoriju, niko nije bio niti sličan, on je bio dobronameran i pošten Tavankučanin, dok ni senka njegova nije čovek koji sad obnaša neku političku figuru, nije mu ni do kolena, a u svemu navedenom je suprotan odnosno negativac pa se sad naš Đido sigurno prevrće u grobu i zato što je bio jedinstven po svemu, jednoglasno smo se složili da se naša Hrvatska udruga nazove po Josipu Vukoviću Đidi i siguran sam da nismo pogrešili a nećemo nikad ni odustati od naši zahteva kao što ni Đido ne bi odustao.

Josip Vuković – Đido, njegovo političko djelovanje i rezultati, 1926. -1941.

Njegova ličnost, koja je bez sumnje obilježila politički život bačkih Hrvata i ostavila duboke tragove u njihovom čitavom javnom, društveno političkom životu, u periodu 1926-1941

Josip Vuković – Đido je rođen 1890. godine u Gornjem Tavanuku u imućnijoj seljačkoj porodici Vuković – Farkašević. Pohađao je i završio 7 razreda gimnazije. Uzimajući za suprugu Mariju Grgić iz Bikića, koja mu je donijela 100 lanaca zemlje u miraz, nastaniće se u tom mjestu. Mobiliziran je i ratovao je na italijanskom frontu. Nakon rata je bio uključen u bunjevačko šokačko deputaciju koja je od 3. do 5.10. 1919. godine pokušala da odbrani, interese tog pučanstva iz Bajskog trokuta, na mirovnoj konferenciji u Parizu. No, nakon gubitka Bajskog trokuta i potpisivanja Trianonskog ugovora 1921. godine, i on će kao i mnoštvo drugih, optirati za novu Kraljevinu.

Sa porodicom se naseljava u Suboticu. Vrlo rano, iz gimnazijskih klupa, javlja se sa književnim radovima, a istodobno se eksponira i kao borac za nacionalna prava Slavena u Monarhiji, da bi izrastao u političkog vođu Hrvata iz ovih krajeva. Na tom polju, prvo je slijedio Bunjevačko Šokačku stranku, da bi od 1926. godine, vezao sav svoj angažman za Hrvatsku seljačku stranku (HSS). Za vrijeme Drugog svjetskog rata boravio je u Hrvatskoj, gdje je na 6 mjeseci bio zatočen u Pavelićevim logorima. Sa uspostavljanjem novih, komunističkih vlasti, bio je pozvan da sudjeluje je u radu Ustavotvorne skupštine, na što, uvidevši kakvim metodama se služe i kojim ciljevima tiže komunisti, on kao pravi demokratski političar, nije mogao pristati. Nakon toga biva izoliran, pa zatvoren u logor Kničanin, odakle biva pošten tek na intervenciju najuglednijih vojvođanskih komunista Hrvata. Umire 1951. godine, i pokopan je u

skromnoj grobnici na Bajskom groblju. Njegova ličnost, koja je bez sumnje obilježila politički život bačkih Hrvata i ostavila duboke tragove u njihovom čitavom javnom, društveno političkom

životu, u periodu 1926-1941, do sada u zavičajnoj historiografiji i publicistici, nije bila na odgovarajući način obrađivana i tretirana, ona nije bila tema podrobnijih istraživanja, o njoj je izuzetno malo pisano i govoreno.

A zaboravljanje, zaobilaznje, prećutkivanje jedne takve figure, i pokreta koji je on vodio, nije i ne može pomoći razumjevanju i objašnjavanju, ne samo tog, ne tako davnog segmenta prošlosti

subotičkih Hrvata i čitave naše lokalne i šire zajednice, nego ni pojava i događanja u sadašnjici.

Iz pozicija današnjice, sa svim burnim promenama koje su se odigrale u zadnjih desetak godina, na državnom nivou, sa raspadom jugoslavenske državne zajednice, i formiranjem nezavisnih država, u prvom redu Republike Hrvatske, pogled ka ličnosti Josipa Vukovića Đide, njegovom političkom djelovanju, rezultatima koje su on i njegova stranka dosegli, te procesima koje su inicirali, kao da dobijaju jednu novu i jasniju dimenziju.

Kroz djelovanje ove ličnosti na terenu praktične politike i političke ideologije, može se dobro pratiti i razumijevati i nacionalno sazrijevanje i osviješćivanje subotičkih Bunjevaca Hrvata. Tako su se od prvih godina nakon rata, do predvečerja novog ratnog sukoba, mjenjali i stavovi javnosti, napisi u glasilima, i zvanične ocjene o njima. Od „slavenskih suplemenika“ bunjevačkog imena, i „katoličkih Srba“, preko posebnosti pod imenom Bunjevaca, do osvjedočenih pripadnika hrvatskog naroda.

Uvek su date civilizacijske, ideološke, političke koordinate na višim nivoima, globalnom, državnom, omeđivale i usmjeravale i određivale i pravce i mogućnosti djelovanja pojedinih političkih subjekata na nižim razinama, pa to važi i za rad i aktivnosti Josipa Vuković Đide, odnosno Hrvatske Seljačke Stranke, koju je on predvodio u subotičkom okrugu.

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (20) ZNAČAJNE OSOBE PODUNAVSKIH HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca pripada tipu specijalnih leksikona, i to po dvjema osnovama: njegovu posebnost ne čini samo zemljopisno područje na koje se odnosi nego mu posebnu dimenziju daje i to što se u zadanome teritorijalnom okviru usredotočuje na pojave i osobe koje imaju (i) hrvatski karakter.

CVIJANOV, Beno (Subotica, 6. III. 1913. – Subotica, 11. II. 1996.), nogometaš, nogometni trener i sportski djelatnik. Rodio se u seljačkoj obitelji od oca Stjepana i majke Etelke, rođ. Perčić. U Subotici je završio Trgovačku akademiju te je najveći dio radnog vijeka radio kao državni financijski inspektor. S 13 godina počeo je igrati nogomet u NK Bačka, a sa 16 je zaigrao za prvi tim. Bio je jedan od najboljih krilnih igrača u klupskoj povijesti, a za Bačku je do kraja igračke karijere 1941. odigrao 600 utakmica.

Ostao je upamćen i po iznimnom fair-playu, što ilustrira i podatak da mu nijednom nije izrečena sudačka opomena niti isključenje s utakmice. Osamnaest je puta igrao za reprezentaciju grada i Subotičkoga nogometnog podsaveza, a dvaput je pozvan da nastupi za reprezentaciju Jugoslavije. Kako je trčao iznimno brzo, često je nastupao i kao atletičar u štafeti Bačke na 4 x 100 m. Usporedno je radio i kao trener te je isprva pomagao treneru mladih Ljudevitu Vujkoviću Lamiću, a poslije i u radu s najmlađima. Bio je jedan od prvih trenera u Europi koji je počeo masovno raditi s djecom u školi nogometa, no tu je njegovu aktivnost ubrzo prekinuo Drugi svjetski rat. Nakon rata u klubu je kratko bio trener, a poslije je bio aktivan u trenerskoj organizaciji Subotice te u upravi Bačke.

Zbog velikih zasluga proglašen je doživotnim počasnim članom NK Bačka. Dobitnik je mnogobrojnih priznanja, među ostalim i srebrne plakete Nogometnog saveza Jugoslavije.

Lit.: »Bačka« 1901-1971 Subotica, Subotica, [1971]; Fudbalski klub Bačka 1901-1991, ur. Ž. Inić, Subotica, 1991; Fudbalski klub »Bačka« 1901- 2001, ur. Ž. Inić, Subotica, 2001. Lj. Vujković Lamić i N. Stantić

CVIJIĆ, Jovan (Loznica, 12. X. 1865. – Beograd, 16. I. 1927.), geograf, geomorfolog, geolog, etnograf i antropolog. Gimnaziju je pohađao u Loznici, Šapcu i Beogradu. Nakon studija na Matematičkoprirodoslovnom odjelu Velike škole u Beogradu, kao državni stipendist studirao je fizičku geografiju i geologiju na Sveučilištu u Beču, gdje je i doktorirao. Utemeljitelj je suvremene geografske znanosti u Srbiji. Osnivač je Geografskog zavoda 1894. i Srpskoga geografskog društva 1910., kojemu je bio stalni predsjednik. Bio je ujedno predsjednik Srpske akademije znanosti te počasni i dopisni član mnogih geografskih, etnografskih, prirodoslovnih i drugih društava.

Za znanstveni rad dodijeljeni su mu

počasni doktorati na Sorboni i Češkom sveučilištu u Pragu te mnoga priznanja europskih i svjetskih geografskih društava. Proučavao je ponajprije Balkanski poluotok, o kojem se tad u Europi malo znalo. S vremenom se počeo zanimati i za društvenu problematiku te se,

osim fizičkom geografijom, bavio i antropogeografskim istraživanjima. Pokazao je pritom veliku sposobnost u postavljanju novih hipoteza, a svoje je radove često objavljivao u inozemstvu te su europski znanstveni krugovi bili dobro upoznati s njegovim istraživačkim radom. Smatran je najboljim poznavateljem Balkanskog poluotoka, a ugled mu nisu umanjili ni propusti u pojedinim antropogeografskim radovima. U nekima od njih ističe se, primjerice, superiornost dinarske rase, a često su obilježeni i etnocentrizmom te razumijevanjem za ekspanzionističke težnje. Kao svjetski priznati stručnjak za Balkan i odnose među balkanskim narodima, bio je član jugoslavenskog izaslanstva na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919. /20.

Važnost za podunavske Hrvate. U svojim se radovima Cvijić više puta doticao narodnosne pripadnosti i antropoloških obilježja podunavskih Bunjevaca i Šokaca. Smatrao je da Bunjevci potječu s područja Bosne, Hercegovine i Dalmatinske zagore, a Šokci iz zapadnih i sjevernih krajeva Bosne, no nije nijekao ni mogućnost da su se pojedine skupine doselile i iz Dalmacije. Pri određivanju narodnosne pripadnosti Bunjevaca često ih je nazivao »pokatoličenim Srbima«. Primjerice, objašnjavajući mađarizaciju Srba u južnoj Ugarskoj, naglašavao je da su lakše pomadžarani »katolički Srbi, koji su službene statistike bilježile kao Bunjevce, Šokce i Dalmate«. Smatrao je ipak da je mađarizacija po svojim obilježjima bila samo izvanjska, jer Bunjevci »po visokom stasu pripadaju dinarskoj rasi, tako isto i po osnovnim crtama psihičkim; oni su dobro sačuvali tradiciju balkanskih Srba«. Nakon obilaska područja sjeverne Bačke isticao je ipak da bunjevačko stanovništvo, »živeći pod pritiskom, bez svoje škole i crkve [...] nije dovoljno svjesno«.

U kasnijim radovima priznao je i izvorno katoličanstvo Bunjevaca i Šokaca. U znanstveno-informativnoj studiji Severna granica južnih Slovena, koju je izradio za potrebe Mirovne konferencije u Parizu, navodi da, prema popisu srpskih vlasti s početka 1919., u Subotici živi »73.872 pravoslavnih i katoličkih Srba (Bunjevaca 65.135 i pravoslavnih Srba 8.737)«. U tom radu Bunjevce i Šokce naziva i »Srbo-Hrvatima«. Prema nalogu jugoslavenskog mirovnog izaslanstva Cvijić je u rujnu 1919. obišao velik broj bunjevačkih i šokačkih mjesta u Baranji i Bajskom trokutu te Suboticu s okolicom kako bi se na terenu uvjerio u etničku strukturu tih područja. U Baji se tom prilikom sastao i s tamošnjim župnikom Lajčom Budanovićem, koji mu je u ime Bunjevaca predao memorandum u kojem se traži pripojenje Bajskog trokuta Kraljevini SHS.

Utvrdio je tada da u Bajskom trokutu živi 26.000 Bunjevaca i Šokaca i daje nužno poduzeti sve mjere kako bi se i to područje priključilo južnoslavenskoj državi, iako ta brojka tada nije predstavljala ni relativnu većinu tamošnjeg stanovništva. U tu je svrhu za Mirovnu konferenciju napisao opsežan memorandum na francuskome u kojem se traži revizija granice u Bačkoj i Baranji. Predstavnici Bunjevaca s Cvijićem su se dogovorili da memorandum na konferenciji u Parizu dostavi narodnim zastupnicima iz Bajskog trokuta. Ta je akcija međutim, unatoč Cvijićevim naporima i njegovu znanstvenom ugledu, ostala bez uspjeha jer je pitanje razgraničenja na tom području već bilo riješeno.

Cvijićevo stajalište prema narodnosnoj pripadnosti podunavskih Hrvata bilo je sukladno političkom kontekstu u kojem je djelovao, pri čemu položaj Bunjevaca i Šokaca nije bio nikakva iznimka. Slično je stajalište Cvijić naime zastupao i kad su posrijedi bile druge skupine raseljenih Hrvata u kojima su bila raširena regionalna imena (npr. Bošnjaci u Baranji, Krašovani u Rumunjskoj, Janjevci na Kosovu), ali i Hrvati u drugim područjima za koja je onodobna srpska nacionalna ideologija bila osobito zainteresirana (Dubrovnik, Boka Kotorska, Bosna i Hercegovina).

*Lit.: P. Pekić, Povijest Hrvata u Vo-
jvodini, Zagreb, 1929; P. Pekić, Bun-
jevci na Mirovnoj konferenciji u Parizu,
Klasje naših ravni, Subotica, 1/1935; A.
Mitrović, Razgraničenje Jugoslavije sa
Mađarskom i Rumunijom 1919-1920,
Novi Sad, 1975; Enciklopedija Jugo-
slavije, 3, Zagreb, 1984; M. Vasović,
Jovan Cvijić 1865-1927, Loznica, 1990;
J. Stević, Jovan Cvijić: iz života i rada,
Loznica, 1990. S. Žuljić,*

BUNJEVCI U BAČKOJ ~ O IMENU BUNJEVAC I ŠOKAC, VELIKA SEOBA BUNJEVACA

Tada započne posljednja i najveća seoba Bunjevaca pod vodstvom Markovića, Vidakovića i otaca franjevaca preko Hrvatske i Slavonije u Bačku. Sama seoba je bila spojena sa raznim poteškoćama

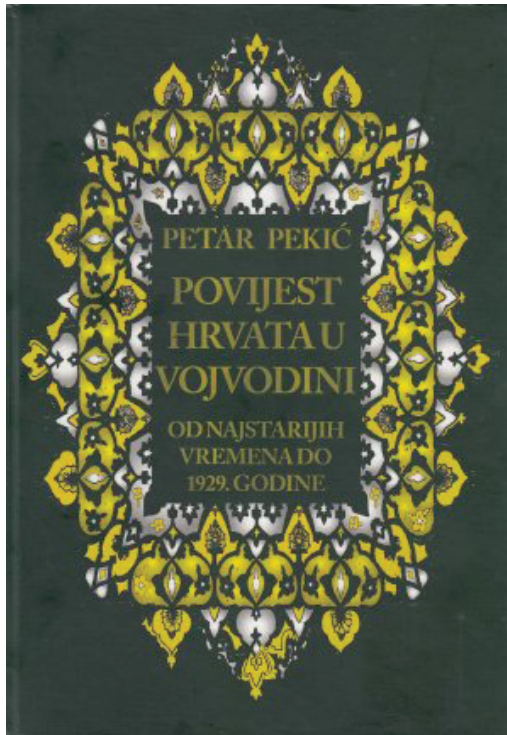
Nakon pada Segedina 1687., Turci se povukoše iz Bačke koju zauze carska vojska pod zapovjedništvom bavarskoga kneza izbornika Maksimilijana Emanuela. Te znamenite godine kad se većina Ugarske oslobodila turskoga jarma, dogodi se i posljednja velika seoba Bunjevaca u Bačku. Dne 9. jula stupe neki Bunjevci (Njihova imena se, na žalost, nigdje ne spominju.) pred pomenutoga kneza izbornika u njegovu taboru kod Sizara u Bačkoj te ga zamole neka im dozvoli da presele mnoge katoličke porodice iz Turske u Bačku. Nadalje mole neka im se ustupi tri grada za stanovanje u kojima će sebi kuće podignuti i opustjele tvrđavice popraviti. Malo kasnije iza toga stupe pred istoga kneza izbornika bunjevački izaslanici Dujam Marković i Juraj Vidaković te ga zamole neka im dozvoli 5000 katolika Bunjevaca preseliti iz Turske u Bačku. I oni zatraže tri grada za stanovanje u kojima će si kuće sagaditi i tvrđave popraviti. Dalje mole neka im se ustupi zemljište za obrađivanje i prehranu, a oni se obvezuju da će se svagda vjerno boriti protiv carskih neprijatelja pod zapovjedništvom njemačkoga generala (Hofkrat. 1687. prot. exp. fol. 573. Nr. 43.). Knez izbornik sasluša molitelje, ali pošto nije imao prava naseljavati narod iz drugih država, pošalje obje molbe sa preporukom ratnome vijeću u Beč (Hofkrat. 1687. prot. exp. fol. 570. Nr. 22.). Molitelje također uputi u Beč da se stvar što brže i za njih povoljnije riješi.

Ratno vijeće 31. avgusta 1687. uze u pretres obje molbe Bunjevaca. Pošto je tada između cara i Turaka bjesnila divlja borba pa je caru Leopoldu za daljnje vojne operacije trebalo više no ikada vojnika, to ratno vijeće 1. septembra 1687. uvaži molbu Bunjevaca te naloži Maksimilijanu Emanuelu odnosno generalu Caraffi neka ih smjesti u Segedinu, Subotici i Baji gdje imadu sagraditi tvrđavice. General Caraffa tu odluku ratnoga vijeća uruči moliteljima koji mu tom prilikom rekoše da će još mnogo svojih suplemenika dovesti u Bačku.

Ova dozvola ratnoga vijeća je važila samo za prvu molbu Bunjevaca. No mnogo teže je išlo odobrenje molbe Dujma Markovića i Jurja Vidakovića. Zato im sam knez izbornik Maksimilijan Emanuel dade propusno pismo sa kojim 5. sept. 1687. lično pođu u Beč da kod ratnoga vijeća ishode traženu dozvolu. Ratno vijeće zatraži mišljenje generala Caraffe. Ovaj pošalje u toku mjeseca oktobra za Bunjevce povoljan izvještaj i tako stvar bude riješena u korist Bunjevaca. Kao mjesta za njih-

ovu kolonizaciju bijahu određeni gradovi Segedin, Subotica, Baja i Sombor.

Tada započne posljednja i najveća seoba Bunjevaca pod vodstvom Markovića, Vidakovića i otaca franjevaca preko

Hrvatske i Slavonije u Bačku. Sama seoba je bila spojena sa raznim poteškoćama, jer turske vlasti nisu dozvoljavale katolicima da se iseljavaju u carske zemlje. Zato se iseljenici, vođenih od svojih predstavnika i otaca franjevaca, u noći kretahu prema granici. Došavši na granicu, njihova seoba je bila mnogo olakšana time što je austrijska vojna uprava izdala nalog vojsci da ih pusti na carsku obalu gdje su ih vlasti čekale i o državnom trošku (Strausz: Bosznia és Hercegovina, pag. 205.) smjestile u određena mjesta t. j. u Segedin, Suboticu, Baju i Sombor. Ta je seoba vršena po svoj prilici tečajem mjeseca oktobra i novembra 1687. godine.

U isto vrijeme spada seoba Bunjevaca iz Bosne, Hrvatske i Dalmacije pod vodstvom šest otaca franjevaca. Po spisima biskupa Nikole Plumba (Winkler Pál: A kalocsai és bácsi érsekség történeti összefoglalás 1926. pag. 19.), ti su franjevci doveli sobom čitave legije Bunjevaca. Otac Andrija Dubovac franjevac iz dubočačke župe dovede u bačku 2700, o. Mihovil Velika 2300, o. Ivan Sočanin iz Majevara 1500, o. Ilija Dubovac i o. Šimun Rončanin iz Modrića 650, o. Zgozđanin iz Sevčine 4500, o. Đurađ Turbić iz Čuzmadagnja 5300, duša. Svi ti Bunjevci bijahu smešteni u okolini Segedina, Sub-

otice, Baje i Sombora.

Sve te seobe su, kao što smo vidjeli, vršene za vrijeme turskih ratova. Kad se austrijska vojska vraćala iz Bosne, njoj se pridruže i mnogi Bunjevci iz Turske Hrvatske te dođu u Bačku gdje se stalno nastane. Svi doseljeni Bunjevci se sa ponosom nazivahu: Mi smo pravi Bunjevci (God. 1881. Je štampan u Somboru „Pravi bunjevački kalendar.“ Po tome se vidi da su Bunjevci, osobito u starije doba, često upotrebljavali ispred svoga naziva i pridjev pravi.). To pa znatan broj njihov su glavni razlog da u mjestima gdje oni sačinjavahu većinu Slaveni starosjedioci poprime također naziv Bunjevac. Tako su nastale bunjevačke mase u subotičkoj, bajskoj i somborskoj okolini.

Od doseljenih Bunjevaca u Bačku prva i poznatija prezimena bijahu slijedeća: Adamović, Antunović, Barišić, Bilogrivić, Grubišić, Dujmović, Vojnić, Dulić, Mamužić, Ivković, Stipić, Šarčević, Stantić, Guganović, Kuntić, Skenderović, Mandić, Rajić, Vidaković, Čović, Piuković, Rudić, Latinović, Pilasanović, Vuković, Čilić, Boganović, Bogišić, Beretić, Parčetić, Marković, Carinić, Lovrić, Jurić, Mihalović, Sudarević, Vujković, Kujundžić, Peić, Malagurski, Matković, Kulić, Neorčić, Kajić, Jaramazović, Horvacki, Gršić, Francišković, Delić, Barić, Blesić, Pastorović, Drnić.

Na temelju opisane seobe pa tradicije, narodnih običaja, pjesama, etimoloških i jezičnih upoređenja možemo sigurno tvrditi da je stara domovina Bunjevaca bila Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Dalmacija. Pretežna većina njihova potječe iz Dalmacije, poglavito iz kotara sinjskog, kninskog, imotskog i drniškog, zatim iz južne i jugozapadne Hrvatske, naročito iz okoline Senja, pa sjeverne i sjevero zapadne Bosne, napokon najmanji dio iz poriječja rijeke Bune u Hercegovini (Dr. Ivo Milić / Književni Sever, 1927. str. 7./ misli da Bunjevci ne potječu iz okoline rijeke Bune, jer tamošnji stanovnici ne govore istim nariječjem niti imaju prezimena kompaktna sa bačkim Bunjevcima. Međutim kompaktnih prezimena zato nema što su se pređašnji stanovnici oko rijeke Bune u cijelosti iselili, a na njihovo mjesto drugi nastanili koji doduše govore drugim nariječjem, ali su pređašnji stanovnici govorili ikavski, što je historijski utvrđeno). Oni su došli u svoju novu domovinu puni nade da će u njoj naći srećniju budućnost. Ali su, na žalost, dugo morali čekati da im ona dođe.

Iz knjige Petra Pekića Povijest Hrvata u Vojvodini

SJEDIŠTE PUČKE KASINE

Prvo sjedište Pučke kasine bilo je u Vermešovoj pobočnoj maloj zgradi, piše Mijo Mandić (N. dj. str. 14) iako je samo osnivanje Kasine bilo u odvjetničkom uredu Age Mamužića, koji je bio u zgradi preko puta od franjevačke crkve (u zgradi današnjeg Kekeca!). Prva deložacija i zatvaranje dogodilo se u Vermešovoj zgradi (a to je još i danas postojeća zgrada sa lijeve strane franjevačke crkve, u kojoj je knjigovoznica Šok!). Svoj legalni početak rada Pučka kasina počinje u zgradi Jovana Radića koja je bila vjerojatno u istoj zgradi u kojoj je bio odvjetnički ured Age Mamužića, preko puta od franjevačke crkve. Tromjesečno su plaćali zakup zgrade po 100 forinti i ugovor se obnavljao svaka tri mjeseca. 1893. godine se vlasnik obvezuje da će zgradu oličiti i učiniti je prikladnom za rad Kasine. Ovako se opisuju kasinski prostori: prozori su veliki i svijetli, kao na jednoj velegradskoj kavani, prostore su lijepo obnovili i uredili. Stariji su se uselili u veću sobu na katu, a omladina je zauzela donju manju sobu. (Neven, 6/96 str. 94)

Pučka kasina je ekonomski tako ojačala da je početkom 1904. godine, tj. 12. i 13. ožujka na izvanrednoj sjednici odlučila da kupi od Aleksandra Aradskog kuću u ondašnjoj Kazinczy ulici br. 87 za 7800 kruna (15.7.1904.). Riječ je o staroj i vrlo trošnoj kući koju je valjalo srušiti, ali je bila na vrlo povoljnom mjestu, u samom centru grada u tzv. Gomborskom sokaku (Sokolska, danas ulica Petra Drapšina br. 5). Tom su zgodom odlučili na tom mjestu sagraditi prikladne prostorije za smještaj Kasine. Zgrada je imala dvije ulične sobe veličine 4,50 x 5,50 m, a dvorišna je bila 5,50 x 6,20 m, podignuta na dvije stepenice. Ulaz će biti sa ulice s natkrivenom kapijom, a u dvorištu su sagradili stan za domara, prema ondašnjem standardu: od jedne sobe, kuhinje i ostave (špajza). Iste godine u ljeto Kasina je sklopila ugovor o gradnji nove zgrade sa Stipanom Rogićem, za 10261 krunu. Do 1. listopada 1904. zgrada je trebala biti gotova. Pučka kasina je podigla građevinski kredit kod Gradske privredne banke u visini od 14000 forinti uz pedesetogodišnju otplatu. Građevinski poduzimač je na vrijeme časno izvršio gradnju prema ugovoru, tako da je određenog datuma zgrada bila svečano otvorena. Već sljedeće godine, na inicijativu mladih u suhom ulazu (ispod kapije) napravljena je kuglana za zabavu mladih, a ubrzo je kupljen i bilijar stol. Tako je Pučka kasina konačno dobila svoj krov nad glavom, pod kojim je živjela i djelovala gotovo 44 godine, sve dok se na osnovu zaključka Sreskog suda u Subotici l.143/1948 uknjižuje pravo vlasništva na nekretnine Pučke kasine pod A+1 s naslova konfiskacijom u korist Opšte narodne imovine. (B. Tulajdoni lap br. 3)

Pučka kasina je od početka svoga postojanja nastojala da se u njezinim pros-

torijama nađe što više tiska i da se oformi knjižnica. Još dok je Pučka kasina bila u podstanarskom odnosu imala je jednu prostoriju u kojoj su se čuvale knjige i bile izložene novine. U toj prostoriji se nije smjelo glasno govoriti i na taj način ometati one koji su htjeli čitati. Iz 1903. godine potječe popis novina i časopisa koje je Pučka kasina primala: Dubrovnik, Obzor, Domaći svit, Narodne novine, Za novo stoliće, Law Hart, Vasárnapi Ujság, Budapesti Ujság, Bácskai ellenör, Szabadka és vidéke, Magyarország, Néppárt, Pučki list i Neven. Iznos godišnjih pretplata ovih listova iznosio je dvijesto kruna, što je za ono vrijeme bio značajan iznos. Više podataka o knjižnici nažalost nemamo,

jer su za vrijeme prvog svjetskog rata u zgradi Kasine boravili mađarski i njemački vojnici, koji su uništili sve što je bilo vrijedno, pismena, zapisnike, itd. piše M. Mandić (N. dj. str. 18). Iz tog razdoblja bitno je zabilježiti da je na trošak Kasine napravljen portret Ambrotija Boze Šarčevića. Portret je napravio neki Petar Buljovčić za 30 forinti, 1900. godine. Bilo je to u povodu njegove smrti.

Osnivanje kola mladeži

Svako zdravo društvo i ustanova posebnu skrb vodi o mladosti, kao budućnosti društva i naroda. Zato je sasvim razumljivo da se ta misao rodila u krugu Pučke kasine već početkom devedesetih godina. Iz dostupnih povijesnih podataka ne može se točno odrediti kada je nikla zamisao o osnivanju jedne omladinske organizacije koja će se nazvati Kolo mladeži. Petar Pekić u svojoj knjizi: Povijest Hrvata u Vojvodini kaže da početak ove organizacije treba smjestiti negdje u 1894. godinu, na takav zaključak upućuje i nepoznati pisac članka u Subotičkoj danici za 1898. godinu (str. 23) Veliko kolo, kada kaže: ... 1895. godine njima se priključio i sveučilišni učenici... Osjeća se velika potreba da se mladima bunjevačkog roda omogući sakupljanje i mogućnost da se zabave svojom pjesmom, glazbom i igrama, a problem je prostor. Ispočetka su to kuća Age Mamužića, koji je već u to vrijeme raskrstio s politikom i kuća Andrije Stipića, njegova sina Petra i njegovih unuka Andrije i Marka, po uzoru na Veliko

prelo, koje organizira Pučka kasina. Na poticaj Stipana Matijevića odvjetničkog vižbenika (odvjetničkog pripravnika), toj su se zamisli pridružili i sveučilištarci organizirajući 12. travnja 1897. godine Veliko kolo. Ova akcija je bila pun pogodak i mladež se oduševila za osnutak takve ustanove koja će biti na službi mladeži. U prostorijama Pučke kasine pod predsjedanjem odvjetničkog vižbenika Ivana Mukije Budimčevića osniva se Kolo mladeži sa ciljem: Njegovanje naobrazbe u bunjevačkom narodu; radi usavršavanja bunjevačke pisme i svirke, pa i rad pomaganja sirotinje u naukama. Za članove prima muško i žensko, učeno i prostije, višto i nevišto; samo ako je rado bunjevštini. Po tome prime od prisidništva prikazana pravila, za koje odredi velika osnivačka skupština da pridsidništvo ista podastre visokom ministarstvu, isposluje potvrđenje pravila i tako stavi društvo pod obranu zakona i viših vlasti (Sub. danica za 1898. str. 24). Predsjedništvo je ta pravila u četiri primjerka i popratnom molbom ministarstvu za odobrenje predalo gradskom poglavarstvu, da bi ono prosljedilo ministarstvu. Međutim ono na čelu sa gradonačelnikom Lazom Mamužićem, dojučerašnjim rodoljubom, proglase taj akt mladeži državnim neprijateljskim činom. Početkom 1897. godine subotička mladost misli organizirati Veliko kolo te prijavi skup policiji. Gradonačelnik, da bi opravdao svoj stav, zatraži od mladih da se na tom skupu moraju pjevati i mađarske pjesme, što su mladi odbili uz primjedbu, kakova je to država u kojoj policija određuje kako će se ljudi zabavljati, osobito kada to oni čine na vlastiti trošak i rizik. Policija je zabranila Veliko kolo. Mladi apeliraju na gradski senat, ali i on podrži gradonačelnika i policiju. Cijela stvar se prenosi na ministarstvo, a ono potvrdi stav gradonačelnika i lokalne policije, što je u gradu izazvalo buru nezadovoljstva. U svibnju (30.) 1898. godine bunjevačka mladež redigira svoja pravila, zapravo ublažuje i ispušta stavke koje su u prijašnjem statutu bile napadane kao nacionalističke. No ni to nije pomoglo. Mladi su pokušali ponovno organizirati Veliko kolo, ali ih policija ponovno odbija, ispričavajući se da im nije poznato da su pravila poslana ministarstvu, pa kolo opet biva zabranjeno. Ta borba je trajala još dvije godine, do 20. studenog 1900. godine, kada je ministarstvo konačno definitivno zabranilo ovo udruženje, koje zapravo pravno nikada nije ni zaživjelo. Makarovaj Makar ovaj pothvat nije uspio, on je silno uzgibao uspavani duh rodoljublja u gradu, što je pokazalo svoje rezultate na izborima iste godine, kada je ta stvarnost konačno skinula Lazu Mamužića sa službe gradonačelnika. Vlast preuzimaju ljudi koji su više suosjećali sa bunjevačkim svijetom.

nastavlja se

Kratke priče

NE MOŽE SLUŽITI I BOGU I VRAGU

Ljubav je učila jezike i oni su učili nju. Uzajamno, ujedno i međusobno. Zadivljeno je slušala. Progovori, progovori! – navijali su anđeli. I to će jednom doći
Piše: Tomislav Mačković

Obećanje, data rič, tuđe izdvojeno vrijeme. Tri su stvari koji se čovik mora držati.

Obećat pa ne ispunit zdravo je gadan adet tu se gazi data rič i taj koji ovo ne ispuni a rič je dao –taj je ono najgore lažov.

Tuđe izdvojeno vrijeme nikako nemož nadoknaditi onaj koji je čeljade zauzo svojim obećanjima na primer oko dolaska.

U take ljude čeljade više nema poverenja, od usta do usta brže od same svitlosti ide gadna vest o taki čeljadima. Neritko take ljude više niko ne drži za ozbiljne.

Taki ljudi ispadaju svojom krivicom ono što moždar i nisu, al džabe njima sve i oprost da dobiju u ispovidaonici i od povriđenog čeljadeta..džabe je jel svit kad jedared zauzme štogod onda je to tako i drugačije dokazati nije lako.

U današnja posljednja vrimeana, ljudi se sve većma gube u svojim maštarijama, klecaju i prid Bogom i prid vragom a u Bibliji u Evandelju po Mateju u glavi šest sve lipo piše.

Piše da se nemož služiti i Bogu i vragu, to se zna i na svetovnim primerima da čovik na dva stoca sisti nemož jel gruniće doli ku mokra krpa.

Al čovik je sklon padu, od samog postanka to je tako jel još i Adam i Eva kad su ili od zabranjenog voća i kad je ON došo i pito.ZAŠTO???

-Žena me nagovorila

-Zmija me je nagovorila

Skoro u glas su se pravdali Adam i Eva a lukava zmija oličenje vraga, ona se smijala i s'otim zaslužila da cilog vika do svršetka ide na trbuvu.

I oped čovik i ako zna sve to oped griši, a najveća je greška kad čovik drži se zapovidi Božji pa veli kako on eto sve drži al je na jednu slab. Ono što obično čovik prizna da radi to je blud el ride malo druge zapovidima Božjim stvari zabranjene.

Misli čovik da ako se drži sedam – osam el čak devet zapovidi a desete kad kako da je on prid Bogom čist.

Nažalost nije, nije jel ako se samo jedne čeljade zapovidi ne drži onda sve ostale mu ništa ne vride jel slago je Boga, vira mu nije jaka.

A sve je u datoj riči, rič nikad i nikako nesmi ni po koju cinu da se pogazi jel ko rič svoju ne ispoštuje nemož računati na spasenje.

BOGATSTVO – ŠTA JE TO?

Danas se u novčaniku nalaze sve više plastične čipovane platne kartice kao platežno sredstvo

PPiše: Goran Suručić *Legenda*

Gledam izveštaje o finansijskim kretanjima, bruto društvenom dohotku, analitičke proračune, i razne druge parametre, perspektive razvoja, profitabilne reference, razvojne perspektive, i sve tako u nedogled, a u stvarnosti sve sivo, tmurno, maglovito. Od svih tih gore navedenih pojmova obične smrtnike jednostavno zaboli glava, jer 90 % ljudi ništa ne razume te ekonomske pojmove. Većina nema pojma i ne teži da sazna njihovo značenje, o pojmu definiciji istih ni ne pomišlja da se informiše, a kamoli da govori o njihovoj važnosti za dnevni život. I tako sa svakodnevnim bombardovanjem tim rečima u medijima počinješ malo pomalo da se pitaš „šta je to bogatstvo“.

Kad pogledaš u novčanik opet tuga i jad. U XX veku onaj ko je imao debele novčanike imao je strah od pljačke, odnosno gubitka tako važnog rekvizita svake ličnosti. Isto tako oni koji nisu imali pomenuti rekvizit smatrani su manje vrednim, ili čak nepostojećom osobom u društvenom životu. Svako koje imao novčanik bio je po sadašnjem žargonu „in“ i „cool“. Samo je bilo poželjno imati dosta novca u njemu, bilo u metalu, bilo u papiru. Danas se u novčaniku nalaze sve više plastične čipovane platne kartice kao platežno sredstvo.

A kad govoriš o bogastvu ne može se zaobići bilo kakva pokretna ili nepokretna

imovina. Nekad je bilo „in“ imati konja i kola za prevoz tereta i ljudi. Danas su to automobili, brodovi i avioni. A svo to bogatstvo je upotunjeno sa „markom“ proizvođača prevoznih sredstava. Sa porastom novčanog i imovinskog nazovimo bogatstva počelo se „brendovati“ po vrednosti. Sa tim dolaze i atraktivno odeveni lepotani i lepotice velikih i dugačkih nogu. Sve to povezano sa većim brojem nula na računima bogatunera i njihovo stalno provlačenje i afere kroz žutu štampu, i tračerske kuloare. I onda berzanski mešetari naprave krah i sve ode do djavola, gde preko noći od gospodara sveta postade „golja“. Odjednom sve ode na doboš i od bogataša postade go siromašak bez „kinte“ u džepu.

Ta kinta toliko potrebna za život se mora naći, ali kako? Neko poštenim radom i znanjem, a neko malvelzacijama i nepoštenim radnjama. Upravo to sam hteo da prikažem i pitam šta je to i kakvo je bogastvo imati novac. „Novac buši gde burgija neće“ poznata je krilatica u svetu. Samo ta novčana burgija negde može da bude mnogo debela, a rezultat minijaturan. Tada opet nastupa oštećenje zbog rezultata, ili preterano vidljivih pukotina, koje narušavaju svrhu i nameru takve burgije. Posledice i rezultat nemaju adekvatan izgled i namenu.

Znanje traje i dopunjuje se svaki dan i u bilo kom vremenskom periodu

A bogatstvo koje neko drugačije vrednuje od budjelara novčanica i palača, limuzina za skoroeviće i sponzoruše u našoj svakodnevnicu je nešto nespojivo u sadašnjosti, i po njihovim shvatanjima budalaština. To se posebno odnosi na bogatstvo koje se zove „znanja u glavi“. Bogatstvo u glavi nikad se ne gubi a nosi se uvek sa sobom. Ono se obogaćuje svakodnevnim radom i učenjem. Ne zavisi ni od klimatskih promena, ni od političkih sistema. To bogastvo je svuda gde se krećeš u ma kom delu sveta. Samo raznorazne novčane jedinice mogu u bilo kom trenutku mogu da se okoriste tim bogatstvom. Moraš samo da nadješ odgovarajuću firmu ili preduzeće. Zato znanje traje i dopunjuje se svaki dan i u bilo kom vremenskom periodu.

Najveće bogatstvo posle smrti vlasnika biće kamen razdora za naslednike. Od velikog bogatstva postaje jako maloone koji misle da nešto dobiju od velikog kolača. A u suštini ništa vlasnik nema od tog glamura. Kad napusti ovaj svet dobiješ hladnu zemlju 2 metra dugu 1 metar široku i 3 u dubinu. A sve ode na doboš i zaborav. I zato stvarno postavlja se pitanje ŠTA JE TO BOGATSTVO.

Seoba ptica (u ljubavnu trapovijest!)

VJEČNA PROLAZNICA

Osjećala je istodobno nevjerovatnu bliskost prema prostoru, prema vremenu u kojem sada boravi i njegovu udaljenost od prostora i vremena u kojem će se konačno zaustaviti, gdje će biti njezin pravi dom

Piše: Božica Zoko

Možda je njezin dom bio povezan sa smrću ili s vječnim životom – nije znala, ali činilo joj se da zrno smrti i zrno vječnog života stalno drži u svojoj šaci i ne sije nijedno dok ne postigne ono što si je zasnovala – stići onog naročitog prolaznika zbog kojeg je napustila mjesto na grčkom hramu. Više se nije jasno ni prisjećala bijaše li to grčki hram ili ne, bijaše li karijati-da na njemu ili kip kakve božice ili možda samo uvećani sitne plastike iz Tanagre. Kip djevojke koja ide po vodu na izvor.

Zbog prolaznika je napustila svoj razlog, svoju svrhu učinila nedostupnom, ali postala je živo biće. Zapravo je uvijek i bila takva – živa, živa, živa... Inkvizitori su je nekoliko puta ubili, ali to nije dugo trajalo – novi bi se život zametnuo i ona bi mogla krenuti dalje pretvorivši se u neuočljivo biće koje se gotovo nevidljivo može prokrijumčariti ispred vaših očiju, boraveći u nekom neosobnom svijetu, sakrivši se u gomili na ulicama kakva velika grada. Tu Koru ne bi mogla pronaći ni vlastita majka, a kamoli kakav prijatelj, ali su joj zato prilazili sasvim nepoznati ljudi kao stari znanci i razgovarali s njom ne rekavši svog imena niti nju pitahu kako se zove. Ona je zapravo više živjela u tom bezimenom svijetu koji se pronosi očima, brzim pogledima, lakim smiješcima, obrvama, jedva vidljivim kretanjama koje je izmjenjivala s povremenim suputnicima. Nitko je nije zazivao njenim pravim imenom, a i oni koji bi ga izgovarali, usputni službenici i carinici, nisu znali što znači ni koji je njegov pravi ton, melodija tog imena.

Koro, Koro – zvala ju je očajna mati – Koro moja! Mati nije mogla poći za njom. Kora je i sjedeći uz nju znala biti odsutna duhom. Bijaše izočna, izlazila je iz svojih očiju u prostor, u nepoznato. Povremeno bi izgubila sve stečene dokumente i predstavljala se ljudima koje je susretala onim imenom koje bi joj oni izrekli. Ostavljala ih je u uvjerenju da su joj pogodili ime, ako je na njenom putu još bilo takvih koji trpe zbog imena, koji svakoj stvari i biću koje naiđe na njih smjesta moraju izbiti neko ime. Kora nije bila takva – šutjela je s bićima i stvarima, šutjela o pojavama, šutjela s Bogom, u tišini prapočetka, u časovima prije stvaranja. Ona bi se bezimeno smiješila. Anđeoski redovi kroz koje bi prolazila podučavali su je svojim pravilima. Nije ih usvajala, a sve ih obožavaše, anđele koji se križaju svojim krilima, krile si nepostojeća tijela. I dalje bi se bezglasno smiješila anđelima, stablima, stvarima, bićima, ljudima, cvijeću...

Zanimljivo je ipak da kora nikad nije bila u nekoj drugoj zemlji. Ta zemlja po ko-

joj je ona morala putovati, o putnica, putnica Kora, duga koraka, čvrsta kroka, ta zemlja u kojoj je putovala kroz sve pretpovijesne i povijesne uljudbe, bijaše ona ista zemlja u kojoj se i rodila. Nije htjela tu zemlju napuštati. Bila joj je bolna i sama pomisao da otiđe sasvim iz nje ne upoznavši je dokraja, a ta zemlja ne imaše kraja, o ta zemlja bijaše beskrajna... Hrvatska. Vječna i raznolika. Ta zemlja ptica i riba... nije mogla prikriti smiješak dok misli na nju i na svoje bose noge kojima je gazila po njoj. Već su joj stopala bila hladna. Od duga i trudna hoda trebala su se već jednom ugrijati, ali nisu. Ponekad noću postanu vruća, ne daju joj spavati...

Čeznula je za hodočašćima, osjećala negdašnja i sadašnja sveta mjesta na koje bi je upozoravalo sad kakvo stablo hlada, sad neki kamen na koji bi sjela da se pomoli i otpočine. Po zemlji bi kupila bjelutke ostale od neke bivše rijeke ili mora. Zvonici su joj podizali oči prema nebu, a i inače su joj oči tamo bježale.

Što je od svega svijeta bilo stvarno, a što bijaše samo pomišljeno – nije prosuđivala. Svuda potvrđivaše – postojanje, stvarnost, smisao. Zapravo bi se moglo reći da najčešće nije razumjela rječcu NE, niti značenje koje ona želi dati bićima i stvarima. Što znači nestvarno – pitala bi se – što je to nestvarno? Nije razlikovala stvari koje postoje od onih koje ne postoje.

Vatra koja se ne gasi

Kora je bila blaga, toliko blaga da je to morala skrivati. U njezinoj svijesti nije postojalo ono majčinsko, odrješito NE! Uvijek bi stala preda njom i upitala – zašto NE?! Zbog toga je mnogoput stradala, ali je zato samo ona znala što je to savršeno veselje. Što je to savršeno veselje znao je još pokojni svetac čijim je tragom znala ići. Savršeno veselje uživao je i narod staraca i starica čije je oči palila svojim žarkim pogledom i one bi se zažarile i gorjele drevnim plamom vatre koja se ne gasi – oči najčešće napuštene starčadi gledale bi Koru s razumijevanjem i u njima bi tinjao sjaj prepoznavanja.

Kora je bila poput Euridike, nitko nikada nije čuo njezinu verziju priče. Ona je poput nje umrla u nekoj nepoznatoj vječnoj mladosti i otad je živjela neopterećena smrću. Imala je njezine neumrle oči.

Vječna prolaznica

Kora se zaljubila u prolaznika. Bilo je to na ulici. Kad je krenula za njim, grčki je hram ostao bez jednog stupa. Možda se i urušio. Nije se više osvrnula, krenula je za

prolaznikom i gledala kako svojim hodom ruši sve stare civilizacije. Išla je za njim ne mogavši naći konaka ni počinka. Bio je visok, nitko iz njezina kraja ne poznaše nikog njemu sličnog.

Putem su je neprestano krstili i ona se sama križala – manje od srca, više od običaja. Nailazila je i na prve i na posljednje kršćane. Oni su je nježno zvali da ostane s njima. Bila je i kod inkvizitora. Oni su je osuđivali. Gorjela je strasno na njihovim lomačama sa sveukupnom imovinom nekoliko puta. Od knjiga ostade papir, od odjeće krpa i, na koncu, toliko puta blagoslovljeni prah i pepeo.

Osuđivali su je od početka – nije smjela napustiti svoje mjesto na grčkom hramu, a i ono samo po sebi bilo im je već neshvatljivo i grješno. Nisu znali što bi s njom. Uz to, bila je golišava, obnažena čas do bokova, čas za tim i njih bi razgoltila.

Često su je svlačili i oblačili. Ona sama nije znala ni mogla odjenuti donje rublje civilizacija kroz koje je prolazila. Rasko stanje jest moja uljudba! – smiješila se tiho, ali ipak kliktavo. Već su je i kršćani optuživali s takva siromaštva duha. I zbog toga su je osuđivali. Osuđivali su je toliko puta da joj je to gotovo prešlo u naviku. Za to vrijeme, za vrijeme tih sudova na kojima je većinom mučala ne znajući se obraniti od optužbi i lažnih svjedoka, ne znajući se smiliti poroti, za to je vrijeme ona gubila trku za svojim prolaznikom. On je nepovratno nestajao. Taj uzrok njezinih nevolja nestajao je u stalnom bijegu od nje. Možda ga je samo zato i ljubila.

On je znao da se taj kip zaljubio u nje. Bilo je i časova kad bi ga Kora sustigla i na brzinu legla s njim, ali od toga nikad nije začela. Uvijek je ostajala Kora, djevojka. Nakon tako kratka sastanka, slijedio je dugi rastanak, uvećavanje daljine. Nije ga dovoljno brzo mogla slijediti, ona je uvijek željela ostati na tom mjestu gdje bi ga sustigla ili kakvim čudom susrela i na tom mjestu htjela je započeti – čekajući stalno Veliki Početak i sama kao u nekoj predutrci.

Oponašajući njega i da mu omili, i ona je tobože nekamo žurila – a kamo je to ona išla?! Opet za njim, samo uokolo – Kora, Kora – morala je kružiti. Hodala je, hodala. On to nije želio, on je zapravo nije želio. Bila mu je doista posljednja rupa na sviralu i tek kadikad (rijetko, rijetko) sjetio bi se i na nju zasvirati, poželio čuti njen glas, zvuk, huk, muk. Njezin zvon. Zadnja rupa na sviralu.

I za nju se teškom mukom morala izboriti, za tu zadnju rupu – dvojilo se i sumnjalo da li uopće i postoji. Mnogim

neuspješnim načinima htjela je dokazati, makoliko joj to bijaše odvratno, da ipak postoji i ta rupa, taj zvuk u melodiji njegovog bića. Bez nje, ono nije potpuno, to njegovo biće, smatrala je – luda Kora, Kora uzaludna.

Mali Cigan s krastom na usnama, već otpalom krastom nad usnama... Htjela ga je pomilovati, ali umjesto nje, nježne kore, neki čovjekomrzac govori s njim, s malim Ciganinom koji je vidio da su je, buduć prolaznicu, obuzeli neki zli dusi. Rođenog se oca preplašila, oca koji je umro, oca si nije prepoznala. Tatu. Zli dusi uronili su je u strah.

Prolaznik je izdaleka motrio, ne više u bijegu, sasvim nedostižan – gledao je što čine od nje, gledao kako gubi pamćenje, kako joj se uma rastače ulicama, pogled joj zabluduje, gledao je i nije znao kako se ona zapravo zove, koje je njezino pravo ime i svrha – zašto čini to što čini. Ili je možda znao – Kora to nikada neće doznati, nikada ga neće

upoznati, ona – o, i opet su njene riječi išle svojim tijekom i tokom, a ona čas na jednoj, čas na drugoj obali, tisuć puta brža, tisuć puta sporija od Harona. Znatiželja i ljubav seljahu je različitim obalama.

Samo želja

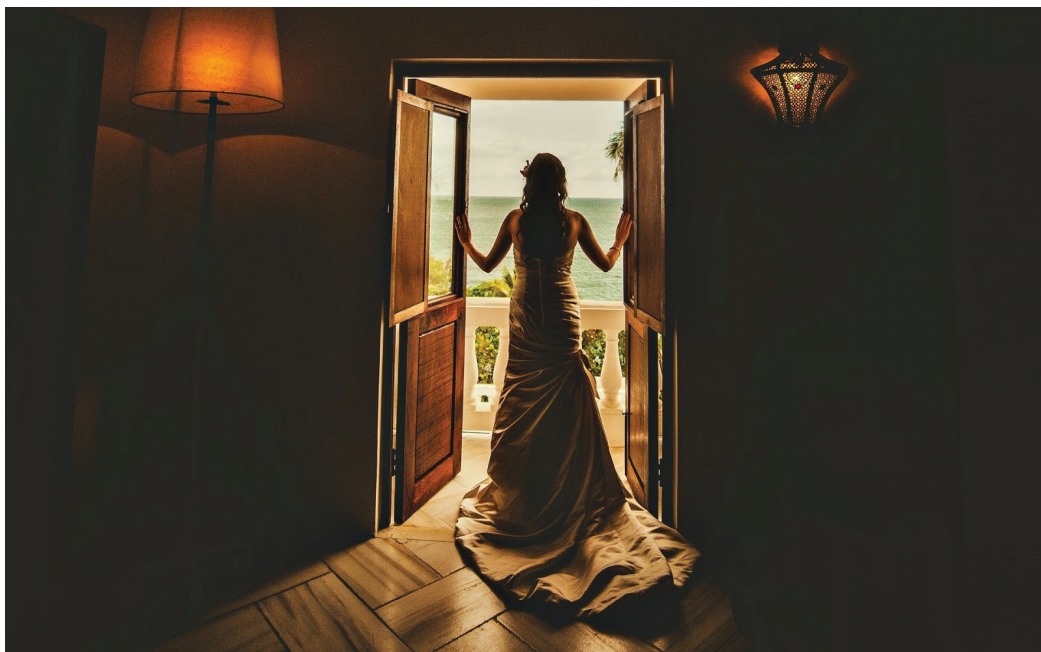
Prolaznik bijaše samo želja, sama želja – da li je uopće išta osjećao za Koru? Tko mu je ona bila? To nije važno – tkogod da jest, morala je postati još jedan kotačić, još jedna mašinica u ogromnom stroju čije djelovanje on marljivo izučavaše – o, on! On imaše već nekoliko domova, nekoliko žena i tko zna koliko djece... Lako je isto tako moguće da ne imaše nikoga

doli sebe sama. Zacijelo je imao majku. Zamišljajući je, Kora se i u nju zaljubila. Plakala je nad njezinom sudbinom – ni jednoj majci nije lako imati takva sina, mislila je.

Mogla je dugo i dugo živjeti nakon njihova časovita sastanka. Živjela je u sjećanju – kakva i kolika bijaše to sreća prisjećati se – svake riječi, svakog kreta, a

joj se podjednako, zadržavali ju, igrali se s njom – nije mogla razlučiti što koji hoće, koji su zahtjevniji – mrtvi ili živi, pijani ili trijezni. Nije bilo nikoga tko bi je mogao slijediti, bila je sama na svom putu: i mrtvi i živi vezali bi se za jedno mjesto, a nju je vazda, uvijek, čekalo putovanje, mijenjanje sfera i jezika i misli.

Kad bi stigla u neko mjesto, pomolila

još kada bi se u snu očešao o nju, bijaše naprosto ludo sretna. Ništa joj drugo nije bilo potrebno.

Pri njihovim susretima, on joj je nekoliko puta rekao – Ti... Najveći njezin užitak bijaše u toj zamjenici. On mi je rekao – t i i...- mislila je naslađujući se. Je li to uopće zamjenica, pitala se.

Mogla je postiti danima, hrana bi je samo neugodno vezala za neko mjesto, ali ipak gdje god je stigla, sjela bi s ljudima i jela i pila. Otkako je krenula za prolaznikom više nije bila kip nego biće, živo biće, imala je krv i srce. Ipak, i dalje je prolazila gradovima i selima ne mogavši točno razlikovati žive i mrtve, pijane i trijezne. Javljali su

bi se njegovom duhu i često, gotovo uvijek, bijaše uslišana njezina molitva. Često puta je upravo ona bila taj duh, iznova probuđena duša mjesta. Međutim, ona je znala da to nije zadugo, ona je morala ići dalje, toliko je mjesta za stope na zemlji! Osjećala je istodobno nevjerojatnu bliskost prema prostoru, prema vremenu u kojem sada boravi i njegovu udaljenost od prostora i vremena u kojem će se konačno zaustaviti, gdje će biti njezin pravi dom... O, da li postoji mjesto na kojem će ona konačno smirena sklopiti oči – pitaše se vjetar.

POSJETITE WEBSITE HRVATA U SRBIJI

U sadržaju možete pročitati vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam svakodnevno dostupne na adresi <http://www.hnl.org.rs/nova/> kao i aktualne video vijesti sa kulturnih manifestacija udruga sa hrvatskom nacionalnom odrednicom, najave događaja, 78 brojeva mjesečnika „Hrvatske novine“ iz Subotice...više od dvije tisuće sadržaja koje su objavljene tijekom pet godine... Vrijedi pogledati!

Roman Branimira Miroslava Tomlekin „Martina“, u nastavcima

MARTINA((dvanaesti nastavak))

Ima pozne mudrosti, krvave osvete vremena, kada čovjek providi svoje bivše neznanje. Treba čekati deset, dvadeset i daleko više godina da se uzmgone kazati: Bili smo u zabludi. Nas su prevarili.

Tin Ujević (1891.1955.)

Drugi dio

BAKA ili VRIJEME IZMEĐU

PRIČA PETNAESTA RADNA AKCIJA

Klara, Linda i Blanka su se držale zajedno koliko god je to bilo moguće, ali su međusobno, kao i sa svojom majkom Martinom, mentalno bile povezane dvadeset i četiri sata dnevno. Tako ih je odgojila i navikla njihova mati Martina, a to nije bilo teško, jer pametne i po duši dobre djevojke, a bez oca, Klara, Linda i Blanka bile su vezane za svoju majku.

Tako su sada i svoje momke, s kojima su se već dugo zabavljale i bile u ozbiljnim vezama, vukle u taj svoj krug. Ovi opet, zaista voleći i cijeneći svoje djevojke, ali i "mamu", kako su već zvali Martinu, nisu imali ništa protiv toga. Naprotiv, voljeli su biti svi zajedno kada god je to bilo moguće. Tako su svi u isto vrijeme bezbroj puta već bili u velikoj Martininoj kući u Novom Sadu i tu se već osjećali kao kod svoje kuće. Više puta su svi bili kod Ištvana na Paliću u njegovoj vikendici, više puta kod Ištvanovih roditelja na velikom seoskom imanju u Martonošu i više puta kod Ivanovih roditelja na isto takvom imanju u Hrtkovcima. Jedino nikada nisu išli kod Milisavljevih roditelja, jer su ovi, prvo, bili jako daleko, a drugo, sam Milisav je rijetko spominjao svoje roditelje i malo pričao o njima.

Kada je Ivan prvom prilikom upitao Milisava odakle je i ovaj odgovorio da je iz Arbanasca i taman htio objasniti gdje su ti njegovi Arbanasci, Ivan ga je oduševljeno prekinuo:

– Fenomenalno! Ici ćemo i na more!

Svi su se glasno smijali tomu jer su već tada, osim Ivana, znali da su u pitanju Arbanasci kod Prokuplja, a ne Arbanasci kod Zadra, iako su i oni prvi put u životu čuli za Arbanasce od Milisava.

– Kakvo, bre, more! – breкнуo se Milisav.

Nije mu bilo do smijeha i opet je htio objasniti Ivanu gdje su Arbanasci, ali ga je sada preduhitrila Blanka, da ga malo poštedi dalje zafrkancije.

– Moj mili Mili je još iz ljepšega kraja nego što je more. Moš misliti, more pa more!

– Da li si bila tamo? – pitao je Ivan.

– Nisam, ali pričao mi je Mili o ljepotama svoga kraja!

Ovo je izazvalo još veću salvu smijeha i prijetila je opasnost da se Milisav stvarno uvrijedi, kada je Klara rekla veselo i glasno:

– Djeco, na koju ćemo radnu akciju ove godine?!

– Pa, opet na "Savu"! – skoro svi su povikali uglas.

– Treći put?! – kao čudila se Klara.

– Dok potpuno ne ukrotimo Savu! –

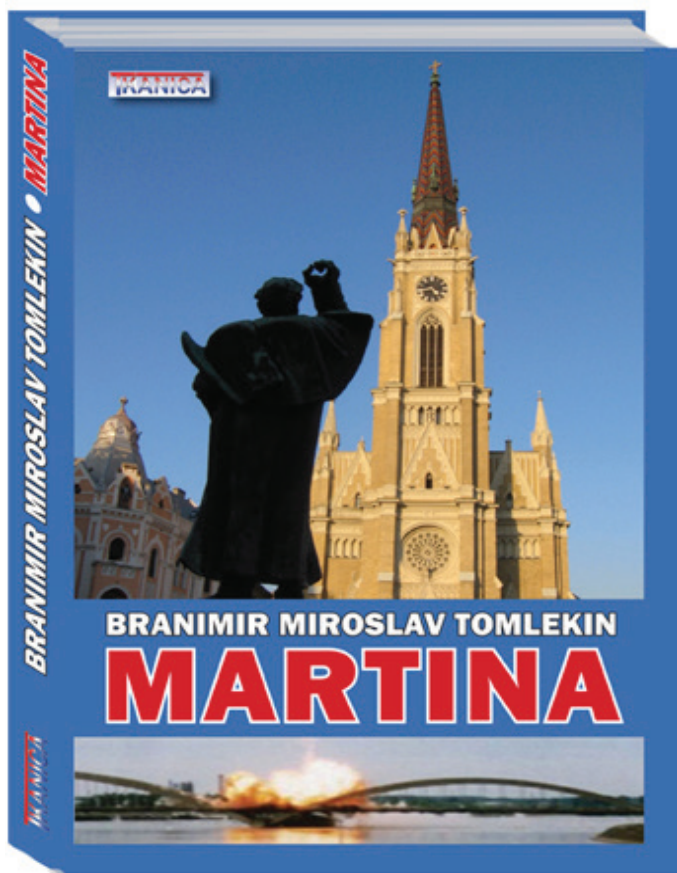
Ivana, Ištvana i Milisava kao svoje sinove. Sva ustreljela od sreće bezgranično im je ugađala, od spravljanja i serviranja doručaka do pravljenja jela i slastica koje vole za ručak i večeru. Svima im je, svakom paru u svojoj sobi, pospremala krevete, čistila, pa i prala ako im je što trebalo oprati. Sada im je, u ovo ugodno predvečerje, skuhala kavu i donijela u dvorište i sjedila s njima do kasno u noć.

Linda je bila u Subotici i sve rjeđe su ona i Ištvan dolazili vikendom u Novi Sad, a Klara je otišla s Ivanom u Zagreb kod njegova brata već poslije one prve izvanredne godine studiranja u Beogradu. On je upisao drugu godinu prava u Zagrebu, a Klara je po svaku cijenu željela studirati arhitekturu i pokušala se upisati na taj fakultet. Međutim, i tamo je situacija bila slična kao i u Beogradu, a onda je čula da je upis na Arhitektonski fakultet u Ljubljani slobodan, odnosno da nema prijemnog ispita. Tako je te jeseni upisala redovno prvu godinu arhitekture u Ljubljani i morala je tamo stanovati. Sa Ivanom je bila samo preko vikenda u Zagrebu ili bi on došao u Ljubljanu. Bili su to za njih dvoje teški dani. Da nije bilo Ivanovog brata, koji je bio zaposlen u "Končaru" i imao velik stan iako je bio samac, ne bi izdržali materijalno ako bi unajmljivali stan.

Martina je u početku

svoja primanja dijelila na pola, i pola od te polovice davala Klari i Lindi za studiranje, a sa drugom polovicom su živjele ona i Blanka u njihovoj kući. Da sve tri kćeri palog borca nisu imale stipendije Martina ne bi mogla izdržavati tri studentice. Onda je Ištvan namolio Lindu živjeti kod njega i ova je rekla mami da joj ne treba više davati toliko novca, ali je ubrzo Blanka otišla iz kuće živjeti s Milisavom u njegov mali stan na periferiji Novog Sada, pa je Martina njoj morala pomagati, i sve je došlo na isto.

Da sudjeluju i te godine na omladinskoj radnoj akciji "Sava" uspjeli su se svi

rekao je Ištvan.

U to vrijeme je postojao već uhodan i dobro organiziran sustav omladinskih radnih akcija, od kojih je jedna od poznatijih bila ORA "Sava".

Svi sedmero su sjedili u dvorištu Martinine kuće u Novom Sadu za velikim kamenim stolom, jer su se dogovorili da za državni praznik rada, Prvog svibnja, dođu kod mame Martine. Iako se nisu vjenčale, mama Martina je bila svjesna da sve tri njezine kćeri odavno spavaju sa svojim momcima i nimalo joj to nije smetalo. Naprotiv, uživala je u njihovoj mladosti i njihovoj, očito, iskrenoj ljubavi, i voljela je

šestero ubaciti tek u zadnju smjenu krajem kolovoza. Ištvan je uzeo godišnji odmor za to vrijeme i on i Linda su vlakom iz Subotice došli u Novi Sad. Prenočili su kod mame Martine i sutradan sa Milisavom i Blankom, opet vlakom, nastavili za Zagreb. Tamo su svi prenočili kod Ivana i Klare, odnosno u stanu Ivanovog brata, i sutradan su se javili u stožer ORB "Ivo Lola Ribar". Sastav onih koji rukovode radnom akcijom se nije promijenio ni te godine i svi su se jako dobro poznavali. Ponovni susret je bio spontan i radostan.

– Evo naših udarnika! – pozdravio ih je dežurni zapovjednik naselja i dao da se pridošli pozdrave i preko razglasa. Dobili su uniforme, rečeno im je u kojoj su jedinici i kako su raspoređeni po krevetima u spavaonicama. Muške i ženske spavaonice su bile odvojene i Klara, Linda i Blanka su otišle u jednu baraku, a Ivan, Ištvan i Milisav u drugu. Sve im je bilo već jako poznato i do prvog spavanja, koje je bilo u deset sati navečer, uklopili su se u sve kao stari akcijaši.

Buđenje je bilo u pola pet, što je svima, bar u početku, bilo najteže. Umišanje na otvorenoj česmi, jednoj dugoj vodovodnoj cijevi s nizom slavina, i spremanje je moralo biti završeno do pet, kada je bio doručak. U šest sati su već svi bili na nasipu, na svojim "radnim mjestima". Muškarci su radili krampovima i ašovima, a djevojke lopatama. Posao je bio jednostavan, s jednog mjesta se iskopana zemlja drvenim kolicima s jednim kotačem odvozila na mjesto gdje se formirao nasip, kao utvrda od visokog vodostaja rijeke Save, odnosno osiguranje od poplava.

I stotine tisuća mladih za dvadesetak godina unatrag, u ljetnim mjesecima, radeći jednostavne, ali teške fizičke poslove, pomogli su da se izgrade nevjerovatni objekti i tako svojoj zemlji uštede ogromna sredstva.

U isto vrijeme na radnim akcijama je vladao istinski duh zajedništva svih mladih ljudi, iz kojih god krajeva zemlje bi dolazili, a bilo je i stranih brigada. Čuveno je bilo

bratimljenje brigada, pa i gradova iz kojih su te brigade. U radu je sudjelovala i vojska, a inače je vladao vojnički i udarnički duh uz propisane norme rada i ponašanja. Nitko nikoga nije tjerao da radi, ali velika sramota je bilo zabušavati. Žuljevi na rukama bili su dokaz svakog brigadirca i brigadirke da su se trudili koliko mogu. Svakog dana su pohvaljivani oni najvredniji, njima su na kraju smjene dodjeljivane značke, plakete i priznanja, koje su bile ponos svakog omladinca i omladinke.

A poslije radnog dijela dana slijedilo je ono što je posebno privlačilo mlade ljude. Uz odmor poslije ručka svatko je mogao naći svoju razonodu, sam ili u društvu, ali je zabava, prije svega, bila organizirana. Pored zabavnih programa i sportskih natjecanja postojala su razna predavanja, tečajevi i obuke za neka zanimanja, što je mnogima pomoglo kasnije kod zapošljavanja. Za "kulturno uzdizanje" postojala je knjižnica te naseljske novine i čuveno kino na otvorenom "Komarac", a često su u naselju gostovale i glazbene, kazališne i druge umjetničke grupe ili pojedinci, do onih najpoznatijih imena.

Za informiranje uređivale su se već spomenute naseljske novine, za komunikaciju sa svojim postojao je brigadirski telefon, za zdravstvenu skrb ambulanta, i uopće, sve je bilo dosta dobro organizirano.

Mladi, zdravi i veseli, družili su se omladinci iz cijele Jugoslavije u tim nezaboravnim danima omladinskih radnih akcija. Uz glazbu s razglasa, logorsku vatru navečer, šalu, svirku i pjesmu bilo je zabavno, bučno i puno smijeha sve do povečerja. No, ni tada za mnoge, prije svega one zaljubljene, nije se završavao dan. Svjesni mladosti, organizatori su poseban naglasak davali seksualnom obrazovanju i zaštiti i prevenciji na tom polju, jer su šumarci okolo naselja svake noći bili puni ljubavnih uzdisaja i ponekoga nekontroliranog pokazatelja seksualnog užitka.

Klara, Linda i Blanka, iako su imale silne pokušaje udvaranja, diskretno su to radile, naravno, samo sa svojim momcima

u već uhodanom intervalu i formi, jer su se odavno sva tri para ponašala kao bračni parovi.

To ljeto Klara je proglašena za "Misljenu smjenu", a Ištvan za "Mistera smjene!"

RED

*Da mirno živimo u našem selu
uči nas naša tiha i velika Sava,
da ljude cijesimo samo po dijelu
uči nas prošlost, naša Gomolava.*

*I Hrtkovci imaju svoj red stari,
kako se ponašati uvijek se znalo,
što je dobro, a što nas to kviri,
u svakoj kući zna veliko i malo.*

*Kako, kada i što ćeš besjediti,
kako ćeš u gostima nazdraviti,
nikad nikog ne smiješ uvrijediti,
kada i kako ćeš koga pozdraviti.*

*I mi mladi ovaj red smo znali,
ako bi osoba bila malo starija,
s naklonom smo pozdravljali,
tiho: „Hvaljen Isus i Marija.“*

*U kući smo slušali majku i oca,
djeda pitali za sve mudre stvari,
na propovjedi crkva je naša puna,
i u Hrtkovcima još vlada red stari.*

Branimir Miroslav Tomlekin
(iz zbirke pjesama Pjesme koje treba spaliti)

Hrvatice Martine, koju autor prati od njezinih mladenačkih dana za Kraljevine Jugoslavije, navraćajući se i na okolnosti koje su tom razdoblju prethodile – srednjoeuropski Novi Sad XIX. stoljeća, Prvi svjetski rat i raspad Austro-Ugarske. Od sudbine Martinina supruga Arona, novosadskog Židova, te njihovih stradanja u Drugom svjetskom ratu, pa sve do XXI. stoljeća, u velikom pripovjedačkom luku

pratimo i živote Martininih triju kćeri te njihovih supruga i sinova, svjedočeći mijenama političkih sustava, ali i demografske slike nekad iznimno multietničke pokrajine. Njihova intimna proživljavanja, svakodnevnost ljudska veselja i nevolje kombiniraju se s velikim ugrozama, kao što je bila mobilizacija 1968. godine, pri čemu nas autor iscrpno obavještava o historioografskoj pozadini važnih zbivanja.

S rijetkim iznimkama, poput onih u razdoblju „kupovanja socijalnog mira“ u bivšoj Jugoslaviji, ti obični, „mali“ ljudi, svima nama bliski i prepoznatljiviji, bivaju bačeni u vihore i žrvnjeve velikih događaja, s neizvjesnim, a nerijetko i tragičnim ishodima.

Denis Peričić i
Anita Peričić

Nastavlja se

POSJETITE WEBSITE HRVATA U SRBIJI

U sadržaju možete pročitati vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam

svakodnevno dostupne na adresi <http://www.hnl.org.rs/nova/> kao i aktualne video vijesti sa kulturnih manifestacija udruga sa hrvatskom nacionalnom odrednicom,

najave događaja, 83 brojeva mjesečnika „Hrvatske novine“ iz Subotice...više od dvije tisuće sadržaja koje su objavljene tijekom pet godine... Vrijedi pogledati!

Iz neobjavljene knjige „U potrazi za korijenima Sekulića“ autora Kristijana Sekulića (22)

O DALJEM POREKLU SEKULIĆA

Ovu knjigu posvećujem svim mojim pretcima zahvaljujući kojima i ja postojim ali i živim srođnicima sa kojima djelim neraskidivu sponu života, te onaj prekrasni osjećaj pripadnosti jednom neupitnom identitetu, usprkos višestoljetnim razlikama, koje su nam nametnuli tuđini na našoj zemlji.

Petrija Sekulić i Giovanni Malerba - Jedna ljubavna priča

Na relativno malom prostoru današnjeg placu Miodraga Sekulića, pored same "džade"¹ i krivine iza koje put vodi do kuća Srečkovića ispred majdana u podnožju Jerinog grada, nalazio se 1915. godine omanji logor austrougarskih ratnih zarobljenika. Bio je to na brzinu sklepani

li su im da pređu u njihovu vojsku. Odziv je bio slab kako među Hrvatima tako i među "prečanskim" Srbima, koji nisu želeli da se bore u uniformama srbijanske vojske. Do 12. decembra 1914 godine, prijavilo se u srpsku vojsku svega 450 Srba i 22 Hrvata. Ukupan broj austrougarskih ratnih zarobljenika je u to vreme na teritoriji cele Srbije iznosio: 600 oficira i 43.317 podoficira

ciju Srbije to ne znam? Da li se on krio od austrougarskih vlasti kako ne bi bio osuđen za dezerterstvo i izdaju? o tome mogu samo da nagađam, ali na osnovu mojih saznanja - Giovanni je ostao u selu pored svoje žene, nije se prijavio u austrougarsku vojsku niti je sa Srbima pošao u veliko povlačenje prema Albaniji. Giovanni je prihvatio da vodi brigu i o Petrijinim sinovima,

sada svoja dva pastorka: Čedomiru i Bogosavu Sekuliću a posle je istom ljubavlju obasipao i njihovu decu. Meštani Slova su ga prihvatili kao svog i iz milošte prozvali "Jovan". On nije imao svoje dece ali je na dostojan način zamenio mesto muža, oca i dede. Bavio se zemljoradjnom i švercom a Petrija je bila poznavalac lekovitih trava i s vremena na vreme je deci u formi belih magijskih obreda "salivala stravu" kako bi se ova oslobodila noćnih mora i mokrenja u snu. Pod stare dane je Giovanni postao nervozan i ćutljiv i često je bio u mislima odsutan. Ko zna? možda su ga misli nosile u osunčani Napulj iz kog je otišao ranjenog srca, praznih džepova i možda velikih snova. Po kazivanju drugih, Petriju je njegovu smrt teško pogodila. Nakon Giovanničeve sahrane,

logor, koji se nalazio na omanjoj zaravni poznatoj kao Majdančić. U podnožju Majdančića je bila stara kuća Petrije Sekulić, udovice čiji je muž Čedomir Cvejin Sekulić poginuo u bitci na Mačkovom kamenu u jesen 1914 godine. Ovo je bio verovatno jedan od mnogih zarobljeničkih logora u kojima su Srbi držali austrougarske vojnike nakon Kolubarske bitke.

Na osnovu kazivanja Jelisavke - Jele Sekulić kako je ona čula od svoje svekrve Petrije, prema zarobljenicima se postupalo časno i nije zapamćen niti jedan primer da ih je neko mučio. Bilo je seljaka koji su ih psovali i vređali ali su zarobljenici bili ograđeni žicama i pod stalnom stražom i niko im nije audio. O humanom postupanju Srba prema austrougarskim ratnim zarobljenicima se naširoko pisalo. John Reed je kao svedok tadašnjih prilika o tome svedočio: "Ne verujem da se igde u svetu sa zarobljenicima postupalo tako dobro kao ovde". Nakon obilaska zarobljenika u Nišu, bio je i u Valjevu gde je spazio mnoge zarobljenike kako se slobodno kreću gradskim ulicama.² Nakon velike srpske pobede u bitci na Kolubari, bilo je oko 20.000 ratnih zarobljenika od čega po nekim procenama 10.000 Hrvata. Srbi su bili blagi i popustljivi prema južnim Slavenima i nudi-

vojnika.³

Petrija Sekulić im je ponekad iz sažaljenja odnosila vodu. Jedan od zarobljenika joj je posebno privukao pažnju. Bio je to Giovanni Malerba, Italijan rodnom iz Napulja koji se kao austrougarski vojnik zadesio na srpskom ratištu. Imao je prostrelnu ranu u predelu usta i delimično oštećen jezik zbog čega je govorio sa poteškoćom. Poticao je iz siromašne italijanske porodice i kada je video da je mobilisan u rat protiv isto tako siromašnih ljudi, vrebao je pravu priliku da im se preda jer nije hteo da pogine u ratu koji ga se nije ticao, niti je prema Srbima osećao mržnju. Giovanni i Petrija su se jedno vreme posmatrali kroz logorsku žicu i bilo je očigledno da se dopadaju jedno drugom. Sam Bog zna kako su se sporazumevali jer on u to vreme nije govorio srpski a ona nije znala niti jedne reči na italijanskom. Petrija je sve češće navraćala da mu donese vodu i nešto hrane i s vremenom se iz simpatija izrodila ljubav. Kada je logor raspušten, Giovanni je odlučio da ostane u Srbiji, jer ga navodno ništa nije vuklo da se vrati u Italiju. Petrija i Giovanni su se venčali u Markovoj crkvi i o toj iskrenoj ljubavi se nadaleko čulo. Kako su Giovanni i Petrija preživeli povlačenje srpske vojske i okupa-

mesečima je plakala i naricala na njegovom grobu a često je na groblju znala i prenoćiti. Umrla je iste godine od upale pluća. Troškovi sahrane su pali na Petrijine sinove i snaju Jelisavku Sekulić.

O daljem poreklu Sekulića - Pačariza iz sela Slova

Ovi Sekulići po predanju znaju da nisu izvornih srpskih korena i među njima postoji nedoumica oko izvornog etničkog porekla, koje u nekim naznakama nije čak niti slavensko ali su u poslednjih 217 godina danas uspešno asimilirani u Srbe, koji ispovedaju pravoslavnu veru i slave kao svog sveca zaštitnika sv. vlm. Georgija - Đurđevdan (6 maj). U potrazi za njihovim tragom u prošlost uspeo sam pribaviti još nekoliko interesantnih informacija, koji razotkrivaju njihovo dalje poreklo. Svi ovdašnji Sekulići vode poreklo od Pavla - Pape Sekulića, koji se sa pet kuća Sekulića doselio na potezu sela Stošće južno od obale Kolubare, jugoistočno od Majdana tzv. „Jerinog grada“. Niko ne zna sa pouzdanjem, kada su ovi Sekulići odlučili da pređu Kolubaru i nasele se u podnožju bregova nekih 800 m dalje sa druge strane reke. Papa Sekulić je po predanju navodno poživio tačno 100 godina. Dakle, rodio se

1800. i umro je 1900 godine. Neki od meštana veruju da se njegovo doseljenje u ovaj kraj vezuje za vreme bune protiv Turaka te uspostavu „Kočine Krajine“. Austrija je 9 februara 1788. objavila rat Turskoj, te je zahvaljujući brzom prodoru austro - srpskih frajkorica iz Banata i odredima redovne austrijske vojske, zaposela severni deo Srbije od Beograda do ispod Kruševca i Aleksinca na jugu, te od zapadne obale Drine do obale Dunava na istoku. Bila je to teritorija delimično oslobođenog „beogradskog pašaluka“ koja je sada bila pod vlašću austrijske vojske od 1788 do 1789. godine. Ako se predanje o Papi Sekuliću uzima za verodostojno, onda se on u to vreme još nije rodio. Ukoliko bi pretpostavili da je otac Pape Sekulića mogao imati 25 godina kada je dobio sina, znači da se mogao roditi oko 1775 godine, što znači da je u vreme austrijske uprave Papin otac imao svega oko 13 godina. Ukoliko bi pokušali da potvrdimo ovo nejasno predanje, onda se doseljenje Sekulića nije dogodilo pod Pavlom Papom u vreme Kočine Krajine. Ukoliko je takve seobe bilo, onda se ona mogla dogoditi jedino za vreme

života njegovog dede. Ne treba smetnuti s uma ni mogućnost da se Papin deda takođe možda zvao Pavle, te bi vezivanje seobe Sekulića za period Kočine krajine u tom slučaju moglo biti opravdano. Sledeći međutim neka druga istorijska dešavanja na ovom prostoru, ali i materijalni dokaz u vidu sačuvanog nadgrobnog spomenika, dolazak Pavla Pape Sekulića bi se pre mogao vezati za period nakon završetka drugog srpskog ustanka pod Milošem Obrenovićem te uspostavom autonomne kneževine Srbije 1833. U to vreme je po nekim pokazateljima Pavle Papa Sekulić mogao već imati 33 godine.

Drugi ustanak je zvanično započeo 23 aprila 1815 i u to vreme je Pavle – Papa Sekulić imao oko 15 godina. Posle srpske pobede na bojnopolju te veštoj diplomatskoj aktivnosti srpskih prvaka, ruska pobeda nad Turcima je dovela do potpisivanja Jedrenskog mira 1828, čime je ujedno rešeno i srpsko pitanje. Oba sultanova pisma – hatišerifa iz 1820 i 1823. su potvrdili samoupravna prava kneževine Srbije, koja je nominalno još uvek bila deo Otomanskog carstva ali su teror, pljačka i ubijanja od strane Turaka sada bili stvar prošlosti. Ove prilike su pogodovale reformama u poništavanju turskog feudalnog sistema te značajnom

prilivu novih doseljenika, koji su stizali sa teritorija koje su ostale još uvek pod turskom vlašću. Povlačenjem austrijske vojske iz ovih delova severne Srbije 1789 godine, pokrenut je značajni talas migracija srpskog stanovništva prema severu u današnju Vojvodinu iz straha od turskih represija. Oblast severne Srbije je bila znatno ispražnjena te su Karadjordjevim zalaganjem pokrenuti selidbeni procesi srpskih doseljenika u

Dimitrijević, sa kojima su i danas u tesnim rođaćkim i prijateljskim vezama. Turci su ove dve familije nazivali "Pačarizima" zbog čega neki i danas smatraju da se radi o pogrdnom imenu. Iako je ovaj pojam stigao sa Turcima, on je izvorno persijskog porekla. Pačar, m.rod ima više značenja od kojih su: Šteta, kvar, nevolja, te je Pačariz onaj koji nanosi štetu, nevolju. Možda se koren ovog naziva može dovesti u vezu sa italijanskim prezimenom Pes-

● - Kneževina Srbija u okviru Osmanog carstva (1833-1878)
 → Mogući pravac seobe Pavla - Pape Sekulića kao predvodnika jednog ogranaka Sekulića u Vaļevsko - Kolubarski kraj nakon stićanja autonomije kneževine Srbije.

DAW - Nr. 01 - 04/ 2017 by Kristijan C. Sekulic. All Rights reserved by Author

ispražnjene oblasti ovog dela Srbije. Za etnološki sastav stanovništva severne Srbije, bila su značajna doseljavanja od prvih desetina 18 st. do druge polovine 19 st. Prateći moguću putanju ove grane Sekulića, njihovo doseljavanje se poklapa sa sveopštinih prilika seoba u drugoj polovini 19 st. Posle 1804. u Šumadijsku Kolubaru se doseljavaju stanovnici Dinarske struje iz okoline Sjenice, Novog Pazara, sa Lima, Tare i Bosanskog Podrinja. Doseljenici su u oblastima Kolubare i Valjevske Podgorine, činili preko 93% od ukupnog stanovništva, od kojih je najveći deo pristigao tokom druge polovine 19 st. Po svim pokazateljima, nije isključeno da su se Sekulići pod Pavlom – Papom doselili upravo u ovom periodu.

Predanje o doseljenju Pape Sekulića na južnoj strani Kolubare u selo Stošće se poklapa i sa ovom kartom porekla stanovništva. Pet kuća Sekulića je bilo podignuto među drugim naseljenicima, ali su se Sekulići svi zajedno iz nepoznatog razloga kasnije preselili na drugu stranu reke i zauzeli prostor na kome se i danas posle više od 200 godina nalaze njihovi posedi. U nedostatku materijalnih dokaza, primoran sam da sledim opet predanje po kome su navodno Sekulići u dolasku na ovo područje stigli u društvu familije

saresi, koje u osnovi ima pojmove kao što su "Pazza" - Paca = lud ili "Pacca" - Pača = šamar? Ono što je međutim jasno jeste da je Pačariz naziv persijsko – tursko - albanskog odnosno u izvedenoj varijanti latinskog - italijanskog porekla (Pessaresi) i da to prezime i danas postoji na Kosovu i u Albaniji. Familije Pačariza i danas postoje sa tom razlikom što se bez obzira na zajedničko ime dele na: Srbe, Albance i Bošnjake. Primetno je međutim da se prezime Pačariz zadržalo među muslimanskim stanovništvom o čemu svedoče i podaci o nosiocima ovog prezimena poput Ibrahima Biočaga Pačariza (1852 – 1922) rođenog u selu Bioča, Donji Bihor u opštini Bijelo Polje odakle potiče ova grana Sekulića. Dokaza o krvnoj srodnosti između muslimanskih Pačariza i kršćanskih Sekulića – Pačariza iz Bioče nema. Uпитno je ipak njihovo zajedničko ime, koje može donekle ukazati na moguće plemenske veze, koje su raskidane tokom poturčenja dela ovdašnjeg stanovništva. Poturčeni nosioci ovog prezimena su po nekim izvorima navodno bili Hodžići, što je opet islamizirani oblik prezimena kojeg danas nose i muslimani i kršćani.

Sretan i blagoslovljen Uskrs

Uredništvo mjesečnika Hrvatske novine

Uredništvo mrežna stanica Hrvatske novine vijesti

Udruga Hrvatska nezavisna lista

